

3 | 2006 APRIL
TEMA | KARISMATIK I DAG

Budskabet

TIDSSKRIFT FOR BIBELSTUDIUM, TROSLIV OG MISSION

Oasebevægelsen

Fejl i forsyningslinjerne

At gribe det ubegribelige

BUDSKABET 3 | 2006

TIDSSKRIFT FOR BIBELSTUDIUM, TROSLIV OG MISSION

142. årg.

ISSN 0901-4802

Hjemmeside: www.budskabet.dk

Budskabet udkommer seks gange om året:

Januar, marts, maj, juli, september og november

Tryk:

Øko-Tryk 96 94 04 11

Eftertryk og citering er tilladt med tydelig kildeangivelse.

Layout:

Amalie Puggaard Poulsen

Pris:

Abonnement: kr. 210,-

For unge under uddannelse: kr. 120,-

Udgiver og ekspedition:

Luthersk Missionsforening,

Industrivænget 40, 3400 Hillerød,

Tlf. 48 20 76 60

dlm@dlm.dk

Redaktion:

Ebbe Kaas, lærer (redaktør). Sneppevej 12, 6880 Tarm.

E-mail: lisbetkaas@mail.tele.dk

Flemming Bak Poulsen, forlagsleder, København
(redaktionssekretær)

Mikkel Vigilius, bibelskolelærer, Hillerød

Lene Due Madsen, lærer, Gudhjem

Bent Houmaa Jørgensen, afdelingsmissionær, Silkeborg

1

Leder

At gribe det ubegribelige..... 2

TEMA

Oasebevægelsen..... 4

Fejl i forsyningslinjerne..... 9

Oasebevægelsen i dag..... 13

Fra karismatikere til lutheranere..... 16

ANDRE ARTIKLER

Peter Halldorf..... 21

Horisont..... 28

indhold

Troslære

Dåb..... 30

Tro i tiden

Menighed i en postmoderne tid..... 34

Hebræerbrevet

Guds søns lidelse..... 36

Vakthed og

moderne samfundskultur..... 40

BØGER

Evangeliet i livets overgange..... 43

Nåde-gaver i funktion..... 44

Gudsbilledet i fortid og nutid..... 46

Slaget om 6..... 47

Kirkegig..... 48

Den nære afstand..... 48

At gribe det ubegribelige

Dette nummer af Budskabet udkommer med påskens bitre dødsmærke og rene, skærende opstandelseslys skinnende i ryggen. For få uger siden fejrede vi en af den kristne kirkes største højtider. Bag festen melder spørgsmålet sig måske: Hvad var det, vi fejrede?

Selve spørgsmålet er bedre, end man umiddelbart skulle tro.

Jo, for nogle står standardsvarene ganske vist i kø: "Jesu død og opstandelse", "At Guds vrede ramte ham og ikke mig", "At han sejrede over døden".

Det er i sig selv gode svar, og de rummer dybe sandheder, som har frelst mennesker igennem generationer. Det er altså ikke selve formuleringerne, der er noget i vejen med.

Men når sandheden serveres som standard svar, sker der noget højst uheldigt. Sandheden bliver slidt, og en slidt sandhed kan være en eksistentiel løgn, hvis hjertet ikke er med i det, der siges.

Når svaret bliver slidt kan man gå tilbage til spørgsmålet: Hvad var det vi fejrede? Hvad er betydningen af Jesu død og opstandelse?

Stands engang ved spørgsmålet! Hvad er det vi spørger om?

Det er jo egentlig en formulering af det ubegribelige, vi efterlyser. Det er lidt af den samme dristige forventning, der ligger bag,

når vi i menighedens

forskellige sammenhænge beder

én forkynde Guds ord. Vi beder én udsige det

uudsigelige, forklare det uforklarlige. Vi har en forventning om, at vores begrænsede sprog kan udtrykke Guds ubegrænsede virkelighed. Det er ikke så lidt endda. At vi tør!

Der er som bekendt ofte to grøfter – en på hver side af vejen. På dette område ser de omtrent således ud:

Den første grøft kan man kalde "sprogskepticismens" grøft. Når evangeliet nu engang er ubegribeligt, kan man lige godt opgive at gøre folk det begribeligt. Man opgiver ordet og sælger sproget.

Måske forfalder man til føleri og mysticisme, fokuserer på undefinerbare åndelige oplevelser, som man hævder bedre kan rumme Guds virkelighed i kraft af deres diffuse karakter.

Måske spiller man ord og liv ud mod hinanden. Alle ord bliver tomme ord; det, der virkelig betyder noget, er hvordan livet leves. Gud er jo livets Guds. Det er praksis, der tæller – al teori er per definition død teori.

Pointen er ikke at underkende åndelige og følelsesmæssige oplevelser med Gud. Heller ikke at anfægte, at det er hvor livet leves, at troen tændes. Men hvor dette betones på bekostning af

fokuseringen på Guds ord som kilde og norm for det kristne liv, der er man i færd med at tømme kristentroen for dens indhold. Gud har talt, derfor både kan og skal vi også tale.

Den anden grøft kan man måske kalde "formuleringsfundamentalismens" grøft. Hvor man i den første grøft har mistet troen på ordet, havner man her i noget der ligner en mekanisk overtro på ordet – eller rettere på ganske bestemte og ofte ganske få udtryk, der opfattes som de eneste sande formuleringer af evangeliet. Resultatet kan blive, at troens liv stivner i den teologiske (politiske?) korrekthed. Tilbage står blot et forstenet monument over noget, der engang var levende.

Pointen er ikke, at Bibelen er uden centrum, eller at vi skal undgå at formulere fundamentale sandheder for vor kristne tro. Men jeg tror, det er afgørende, at vi i vores forståelse og forkyndelse af evangeliet til stadighed arbejder på at genopdage og dristigt nyformulere de gamle sandheder – for at vi kan rammes og ramme i hjertet.

Hvis man vil undgå grøfterne, er praktisk bibeltroskab altid et godt udgangspunkt. På dette område betyder det blandt andet, at man må undersøge og udfolde bibelens forkyndelse af Jesu døds betydning. Og Bibelen rummer faktisk righoldig inspiration til levende og tekstnær tro og prædiken, men udfordringen er ofte at komme tæt på teksten, og ikke bare forstå den igennem det nedarvede filter. Det kræver både ro og fordybelse – og ja, Helligåndens nærvær – at komme til at læse, hvad der rent faktisk står, og ikke bare, hvad man troede, der stod.

Man kan karakterisere NT's udfoldelse af evangeliet som centreret mangfoldighed. Skriften har et centrum, men det udfoldes på mangfoldige måder.

Agne Nordlanders enestående bog, *Korsets mysterium*, fremhæver fem forskellige billedsprog – modeller kaldes de – som NT bruger til at tolke Skriftens centrum: Jesu død og opstandelse. De fem modeller er: Offermodellen, Genløsningsmodellen, Kampsejr-modellen, Forsoningsmodellen og Forbilledmodellen.

Ved at fordybe sig i det særegne ved de forskellige modeller kommer man tættere på den store bagvedliggende åndelige virkelighed: Korsets mysterium. Næsten ligesom man ved at læse forskellige kort – klimakort, højdekort, vejkort osv. – får et bedre billede af området end ved blot at bruge ét enkelt kort. Evangeliets livsskabende landskab lukker sig op – friskt, rådt, barmhjertigt, højt og dybt.

Her ligger en livsvigtig udfordring til den kristne kirke: Udfordringen til at leve af Bibelens mangesidede evangelieformidling. Udfordringen til en flerstrengt forståelse og forkyndelse af det ene evangelium. Udfordringen til at have hjertet med i det man gør og siger.

Her kan man genfinde svaret på spørgsmålet bag festen. For Guds ord er levende. Det kan skærpe en slidt sandhed og genoplive et dødt standardsvar. Selve ordene kan være nøjagtig de samme, men i hjertet er der gjort en evig forskel.

"Kom, alle I, der tørster, kom og få vand! Kom, I, der ingen penge har! Køb korn, og spis! Kom og køb korn uden penge, vin og mælk uden betaling!" (Es 55,1).

Oasebevægelsen

- en aktuel udfordring til missionsforeningerne

Dansk Oase er en karismatisk bevægelse. Den blev stiftet i 1989. Visionen var at lede den karismatiske erfaring og kristendomsforståelse ind i en evangelisk luthersk kontekst i Danmark. Man så det som et nødvendigt korrektiv og supplement til det åndelige liv og forkyndelsen ikke mindst i missionsforeningerne. Den norske Oasebevægelse blev stiftet nogle få år tidligere. Lederen Jens-Petter Jørgensen sagde i 1984: "Oase blev ikke startet som en protestbevægelse mod eller som en sur kritik af det bestående kristne arbejde. Den er mere et resultat af en åndelig fornyelse som flere af os har erfaret i vore liv, og som vi har følt os drevet til at bringe videre i vore respektive kristelige sammenhænge."

I det første nyhedsbrev fra Dansk Oase november 1989 skrev man: "Vi ønsker ikke på nogen måde at være konkurrerende overfor de eksisterende kirkelige foreninger og vækkelsesbevægelser. Vi ønsker at være supplerende."

De første år var aktiviteterne koncentreret om stævner og lejre. Efterhånden kom få egentlige lokale forsamlinger til, ofte tilknyttet en lokal sognekirke eller frimenighed. I dag er 20 menighedsfællesskaber og grupper tilsluttet Dansk Oases netværk. Disse bliver i praksis et alternativ for nogen i forhold til missionsforeningerne. Dertil kommer et netværk for præster, bibelcamping, lederkonventioner, lejre og diverse stævner for forskellige målgrupper. Dansk

Oase blev i 2000 slået sammen med bevægelsen Forum for en Fri Folkekirke, som var en paraplyorganisation for husmenigheder, frimenigheder og menighedsfællesskaber i Folkekirken.

Historisk set

Dansk Oase er en frugt af den karismatiske vækkelse, som begyndte 30 år tidligere i USA. Præsten Dennis J. Bennet fra Californien regnes som den karismatiske bevægelses far. Han fortalte d. 3. april 1960 sin menighed, at han havde haft en åndeligt fornyende oplevelse af at blive salvet med Helligånden og tale i tunger. Denne personlige oplevelse af dåb med Helligånden, bekræftet af at den åndsdøbte taler i tunger, har siden været grundlæggende og har kendetegnet den karismatiske kristendomsforståelse.

Bennet var episkopal præst (reformert kirkesamfund), men stod også i nær kontakt til en række mennesker fra pinsebevægelsen, hvor den type oplevelser var almindelige. Den karismatiske bevægelse betegnedes som en ny pinsevækkelse, der gik på tværs af alle de bestående kirkesamfund. Også lutherske, katolske, anglikanske og baptistiske menigheder blev hurtigt berørte. Det begyndte i USA, men bredte sig snart til mange egne af verden. Det, der binder karismatiske kristne sammen på

tværs af kirkeskel er en fælles åndelig erfaring frem for en læremæssig enhed.

I Danmark dukkede vækkelsen op i slutningen af 60-erne og fik en vis indgang i missionsforeningerne. I 1971 skrev daværende lærer på LMH, Niels Ove Rasmussen (senere Vigilius) en bog med en kritisk vurdering: *Den karismatiske vækkelse – pinse på ny?* Allerede på dette tidlige tidspunkt var der en bevidsthed hos nogle i missionsforeningerne om, at den karismatiske strømning var en udfordring for det evangelisk lutherske kristendomssyn. Niels Ove Rasmussens bog tjente til afklaring heraf.

Dansk Oase blev stiftet efter forudgående samlinger i det, der kaldtes Konvent for åndelig fornyelse i luthersk sammenhæng. Rejsepræst Leif Andersen var blandt dem, der trak sig ud af personkredsen i forbindelse med dannelsen af Dansk Oase i 1989. I den forbindelse skrev han en anden afklarende bog: *Kære karismatiske venner*.

Som jeg ser det, giver det mening at tale om Oasebevægelsen som en aktuell udfordring for missionsforeningerne med tre indfaldsvinkler:

- 1) Nogle fra missionsforeningerne vælger fællesskabet i Dansk Oase og vælger samtidig fællesskabet i missionsforeningen fra.
- 2) Dansk Oase har betonet sider især vedr. fornyelse i menighedsliv og udtryksform, som har og skal udfordre os positivt.
- 3) Dansk Oase repræsenterer en påvirkning fra andre teologiske grundstrømninger, som har været med til at fremmedgøre for det evangelisk lutherske anliggende og åbne for et mere pinseteologisk anliggende.

Det er naturligvis en udfordring for os, at nogle og især unge bliver tiltrukket af fællesskabet i Dansk Oase som et alternativ til fællesskabet i missionsforeningen. Det giver god mening at overveje, hvad der får nogle til at vende sig til fællesskabet i Dansk Oase.

Mere form end teologi

Uden at kunne dokumentere det, har jeg en fornemmelse af, at de, der i dag tiltrækkes af forkyndelse og fællesskab i Dansk Oase fra missionsforeningerne ikke først og fremmest søger den

specifikt karismatiske åndelige erfaring i form af åndsdaab og tungetale som bekræftelse. Det er en udfordring for os, at de, der søger fællesskab i Oasebevægelsen i dag ofte gør det for at finde:

- et mere frit fællesskab med oplevet plads til alle inkl. de lidt anderledes.
- et fællesskab hvor man er mere optaget af åndeligt liv end af døde dogmer og stive former.
- et mere moderne forsøg på at tale tidens sprog både i forkyndelse, musik, samværsform og gudstjenesteform.
- et fællesskab uden dårligt image i befolkningen (i modsætning til fx IM).
- et fællesskab som ofte er en såkaldt helmenighed.

Det er en udfordring for os, at vores vægtlægning på Guds ords iboende kraft og på betydningen af forkyndelsen af Guds ord i ånd og sandhed, som lov og evangelium forstås som gold dyrkelse af de rigtige meninger og som noget livløst eller direkte livsfjendsk. Jeg er ikke i tvivl om, at det, som af og til udtrykkes skriftligt, også er drivkraft for en del af dem, som søger fornyelse og nyt fællesskab i Dansk Oase. De oplever en stivnet rettroenhed i missionsforeningerne. Eller stivnede former og døde traditioner. De synes, at vi dyrker de rigtige meninger i stedet for at søge virkeligt åndeligt liv. Eller de synes ganske enkelt bedre om den kultur, de finder i Dansk Oases sammenhæng.

Dette skal udfordre os til at besinde os på, hvorfor vi fastholder lutherske anliggender i modsætning til de anliggender og den betoning, der præger den karismatiske kristendomsforståelse. Gør vi det for livets skyld?

For mange er det altså øjensynligt ikke teologien, der er i fokus. En del vil vel oven i købet mene, at der ikke er nogen nævneværdig teologisk forskel. De møder bare en gladere form for kristendom, og en friere form.

DET ER OFTE FORMEN, DER ER I FOKUS, NÅR NOGEN FRA MISSIONSFÖRENINGERNE SÖGER IND I OASE-FÄLLESSKABER.

Manglende lærebevidsthed

Lærebevidsthed tillægges ikke stor betydning i dag. Det opleves snarere som noget der hæmmer end fremmer sandt åndeligt liv.

Som jeg ser det, er det i forlængelse heraf meget få, der er opmærksomme på læremæssige forskelle. Forskydningen fra Ordets grund (Skriften alene) til at grunde sin frimodighed og tro på åndelige erfaringer opdages ikke eller tillægges ikke nogen betydning. Dette er efter min vurdering en stor udfordring for os i missionsforeningerne. Det siger måske ikke så lidt om den forkyndelse, der lyder hos os. Hvis mennesker, der har lyttet til vores forkyndelse i deres opvækst, ikke ser eller fornemmer, at skiftet fra en missionsforening til en karismatisk sammenhæng indebærer et betydeligt skifte læremæssigt i både forkyndelse og praksis, er det måske fordi forkyndelse og sjælesorg hos os har forsømt at bibringe en sund lærebevidsthed. Eller fordi forkyndelsen hos os ikke i udpræget grad er båret af de lutherske hovedanliggender!

Selv om mange vil hævde, at det ikke er teologiske overvejelser, der får dem til at tilslutte sig fællesskabet i Dansk Oase, er det alligevel væsentligt at overveje udfordringen fra Oasebevægelsen ud fra en teologisk synsvinkel. Selv om det måske for de færreste er teologiske spørgsmål, der er motivation eller i bevidstheden, når man skifter til Dansk Oase, kommer et sådant skift alligevel til at betyde en teologisk påvirkning eller udvikling. Dette er i det mindste min påstand.

Betydelige forskelle

Som jeg ser det og har oplevet det gennem årene helt tilbage i 70-erne, har der været skiftende hovedfokus i den karismatiske bevægelse i Danmark. Der har været fokus på erfaringen af åndsdåb og tungetale, på nådegaverne, tværkirkeligt samarbejde, lovsang, åndelige manifestationer, ledelse og kommunikation og meget andet. Ofte med en overbevisning om, at Gud vil forny og velsigne den danske kristenhed gennem noget af dette. Hele vejen igennem har det udfordret vores forståelse af, hvad der er forudsætning for vækkelse og åndeligt liv. Vi kan og vil ikke ryste den overbevisning af os, at Gud først og grundlæggende rækker os sin nåde i det, vi i den lutherske kirke har

lært at kalde nådemidlerne: Ordet, dåben og nadveren. Det vil næppe være sandt at tale om modsætninger, men der er i hvert fald tale om betydelige forskelle i betoning og i praktisk forkyndelse og undervisning. I Oasebevægelsen finder vi en fokusering og vægtlægning på den karismatiske erfaring som er fremmed for os i missionsforeningerne. Vi fokuserer i stedet på Skriftens vidnesbyrd, Guds ord som eneste kilde til sandt åndeligt liv. Det er vores opfattelse, at den sunde lære, bundet helt og uafkortet til Guds åbenbaring i Skriften, er afgørende for troens sundhed og levedygtighed.

Det hævdes, at den lutherske tradition og teologi har savnet Helligåndsdimensionen. Den kan vi takke den karismatiske bevægelse for, siges det.

Jeg vil ikke nægte, at den karismatiske bevægelse har sat Helligånden på dagsordenen og at dette også har været positivt for den forkyndelsestradition, vi står i i missionsforeningerne. Men indholdsmæssigt er den Helligåndsteologi, vi møder i den karismatiske bevægelse, så præget af pinseteologi, at vi må tage afstand fra meget af indholdet.

Det er i øvrigt slet ikke rigtigt, at Helligåndsdimensionen ikke er en del af evangelisk luthersk forkyndelse. En lære om Helligånden er f.eks. helt central i forståelsen af Guds Ords betydning som levende og virksomt ord og i forståelsen af Guds nærvær og virke i sakramenterne, samt i forståelsen af, hvordan Gud skaber tro på Kristus i menneskehjerter.

DEN MEST POSITIVE PÅVIRKNING FRA DEN KARISMATISKE BEVÆGELSE HOS OS ER ET ØGET FOKUS PÅ, HVORDAN GUDS ÅND UDRUSTER TIL TJENESTE.

Men også her er vi nødt til at luge en del fra, som kommer fra pinsetraditionen, og efter min vurdering ikke har Guds Ord for sig. Her tænker jeg bl.a. på forståelsen af de enkelte nådegavers betydning og brug.

De seneste par år har jeg iagttaget et fokus på luthersk teologi ved Dansk Oases sommerstævne. Det er måske udtryk for en

udvikling eller at en forandring er på vej. Bliver der tale om en afklaring i forhold til forskydningen af grundlaget i den karismatiske bevægelse, kan det måske betyde en sundere forkyndelse og måske endda en nødvendig besindelse i forhold til samarbejdet med kirker og bevægelser med udpræget usund forkyndelse og praksis.

Samme længsel

En helt anden vinkel på spørgsmålet om, hvordan vi i missionsforeningerne udfordres af Dansk Oase, er en fornemmelse af, at de, der tilslutter sig den karismatiske bevægelse i grunden har samme længsel som os. De længes efter at det åndelige liv skal blomstre. De beder om og ønsker vækkelse og fornyelse. Dette udtryk (fornyelse) har i øvrigt fulgt bevægelsen som et andet navn. I dag er det tilmed navnet på Dansk Oases blad.

Hvorfor er det så så svært, hvis vi i grunden vil det samme?

Fordi vi ser forskelligt på, hvad der fører til sand åndelig vækkelse og fornyelse. Vi har ikke helt samme forståelse af, hvad der er det åndelige livs egentlige kilde i kristen forstand. Gang på gang har vi de seneste 35 år stået i situationer, hvor vi i missionsforeningerne har måttet lægge afstand til konkrete tiltag og konkret forkyndelse i den karismatiske bevægelse. Vi måtte sige nej til konkret samarbejde. Det blev ikke væsentligt anderledes efter at Dansk Oase blev dannet i 1989 med den klare hensigt at arbejde for fornyelse på evangelisk luthersk grund. Faktisk har det vist sig, at Oasebevægelsen og karismatiske frikirker som Apostolsk Kirke og Pinsekirken har langt lettere ved at finde fodslag. De samarbejder både om konkrete institutioner og fælles forkyndende tiltag.

Dette er en naturlig konsekvens af, at Dansk Oase er barn af den karismatiske vækkelse, der fra begyndelsen har været tværkirkelig. Nuværende formand Stig Christensen skriver i seneste nummer af Fornyelse, som er Dansk Oases blad: "Vi har ikke på noget tidspunkt i Dansk Oase forladt eller betvivlet den grundlæggende karismatiske pinseerfaring af Helligånden som et genuint fælleskirkeligt erfaringsgrundlag. I Dansk Oase inviterer vi med glæde folk fra andre kirkesamfund for at lade os inspirere, men det bliver vi hverken pinsefolk eller katolikker af. Vi fasthol-

der vort bekendelsesgrundlag som evangelisk lutherske kristne, men vi er glade for og har gode erfaringer med talere fra andre kirkesamfund."

Guds ord skal have frit løb

Denne holdning og praksis er en stor udfordring for os i missionsforeningerne. Vi forstår ikke, at en fælles åndelig erfaring i den grad kan nedtone eller fjerne store, og for os at se grundlæggende, læremæssige forskelle. For eksempel i synet på nådemidlernes betydning og sakramenternes indhold.

I Indre Mission har vi en helt anden praksis, som for mig at se udspringer af et andet syn på betydningen af læremæssige forskelle. Efter vores opfattelse skal vi kunne være trygge ved og stå inde for den forkyndelse, vi tager medansvar for. Forkyndelsen er helt afgørende for vores tro. Den må gerne være spændende og inspirerende, men skal først og fremmest tilsige mig Guds Ord i hele dets fylde.

Derfor skal forkyndelsen af Guds Ord være helt fri. Den kan ikke pålægges begrænsning til at tale om det i Guds Ord, vi er enige om på tværs af kirkeskel. Derfor siger vi nej til tværkirkeligt forkyndelsesfællesskab. Vi kan f.eks. ikke tage medansvar for et forkyndelsesfællesskab, hvor vi i udgangspunktet ikke kan række Guds ords løfter om, hvad han har givet os i dåben! Medmindre vi binder os til ikke at tale om helt centrale sider i det bibelske budskab, hvor vi er uenige med fx baptister, katolikker eller pinsefolk, kan vi ikke undgå at sige noget, som de ikke kan være enige med os i.

Ukritisk åbenhed

Vi fokuserer på nådemidlerne som eneste forudsætning for sandt åndeligt liv og åndelig fornyelse. Oasebevægelsen har et andet fokus og en anden betoning. Her er de åndelige erfaringer og fænomener i fokus. Heri ser jeg en hovedårsag til, at de gennem årene har været aktivt åbne overfor nye åndelige strømninger, som jeg vil betegne som sværmeriske. Strømninger hvor der er blevet knyttet store forhåbninger til synlige fænomener af forskellig slags samtidig med, at man har mistet jordforbindelsen, og rodfæstelsen i Guds Ord åbenbart for os og rakt os i Skriften.

Peter Nord Hansen f. 1959

Cand.theol. 1988. Landssekretær i Indre Mission.

Ansv. redaktør for Indre Missions Tidende

Tidligere KFS-sekretær og landsungdomssekretær i IM.

Folk fra Oasebevægelsen beskylder os af og til for at være negative og lukkede. De vurderer, at vi lægger så stor vægt på læren, at vi udslukker alt åndeligt liv. Så snart vi ser noget begynde at brænde, kommer vi med den store brandslange. Vi siger nej og advarer imod sværmeriets farer.

Modsat ser jeg en stor fare netop i den ukritiske åbenhed, som vi har set i Dansk Oase. En åbenhed, der for mig at se, ikke i tilstrækkelig grad stiller kritiske spørgsmål, når bølgen kommer. Længselen efter åndelig fornyelse er så stor, at man så at sige lukker øjnene og kaster sig ud i det. Den, der vover at sætte spørgsmålstegn ved om dette er fra Gud, regnes for én, der modarbejder Guds Ånds virke.

Dette er farligt, og det har kostet dyrt for mange. Mennesker, der længtes efter nåde og nyt troens liv, fik stene for brød. Jeg tænker her bl.a. på de bølger, som kortvarigt har ramt landet de seneste ti år. Vi kender navne som Toronto og Pensacola fra midt i 90-erne med bizare fænomener som ukontrollabel latter, dyrebøl og falden om som tegn på, at man var berørt af Guds Ånd og var under Guds velsignelse. I en samtale med ledere fra Dansk Oase i 2004 spurgte jeg forgæves efter en kritisk vurdering af denne bølge og de frugter den satte.

En anden bølge var de såkaldte guldtænder kort efter årtusindskiftet. Ved møder med bestemte helbredelsesprædikanter hævdede man, at Gud viste sin nåde og sit nærvær ved at forvandle sølvplumper til guldplumper eller ved at lade guldstøv drysse. "Når Gud sender guld og olie viser det, at han er i færd med at gøre noget særligt i Danmark" hed det blandt andet fra en kenyansk kvindelig prædikant. Selv om disse fænomener for længst er glemte, vil man stadig forsvare åbenheden overfor den slags fænomener og den tilknyttede forkyndelse af, at dette var bekræftelse på Guds nærvær på en særlig måde.

I stedet for at blive ledt til det troværdige Guds ord i Skriften som rummer løfte om liv, nærvær og nåde i Kristus, ledes mennesker af disse bølger til synlige oplevelser, erfaringer og tegn, som dels er ganske kortvarige og dels ikke kan godtgøres entydigt at være udtryk for noget, Gud virker.

Fremgangsteologien gøres stueren

Den ukritiske åbenhed i Dansk Oase har i de seneste år ført til en ny åbenhed overfor samarbejde med folk og menigheder, der repræsenterer den såkaldte fremgangsteologi. Det er foruroligende. Efter min vurdering er dette i sig selv et stærkt signal om, at noget er galt. Det er et tydeligt tegn på usundhed, hvis der ikke er et meget klart opgør med den såkaldte trosforkyndelse, der i udpræget grad har Guds ord imod sig.

FREMGANGSTEOLGERNE LOVER OS GANSKE ENKELT NOGET ANDET END DET, GUDS ORD LOVER OS.

I virkeligheden lover de langt mindre end Guds ord. De taler om helbredelse og økonomisk fremgang (dennesidig frelse). Guds ord rækker os syndernes forladelse og det evige liv!

Jeg er overbevist om, at udfordringen fra Oasebevægelsen fortsat er aktuell, og at vi er forpligtede på at tage den alvorligt. Det gør vi dels ved selvbesindelse og dels ved at bevare fokus på de grundlæggende lutherske anliggender bl.a. udtrykt med slagordene: Ordet alene, troen alene og Kristus alene, samt udtrykt i den lutherske skelnen mellem lov og evangelium og den lutherske fastholden af "på én gang synd og retfærdig".

Fejl i forsyningslinjerne

En kritisk vurdering af typiske træk ved forkyndelsen i Dansk Oase.

I en tid, hvor verdsliggørelsen gennemtrænger vort samfund mere og mere på alle planer, er det da ikke forkert at bruge energi på at diskutere og kritisere en åndelig fornyelsesbevægelse som Dansk Oase? Bør vi fra de gamle vækkelsesbevægelser ikke bare springe af glæde over en succesrig forbundsfælle i kampen mod afkristningen af vores folk og sekulariseringen af vores kirke?

En nødvendig diskussion

I lyset af kampen mod verdsliggørelsen er jeg ikke i tvivl om, at Dansk Oase og de gamle lutherske vækkelsesbevægelser kæmper på samme side af fronten for vækkelse og fornyelse af vores kirke og folk. Og i denne kamp er det vigtigt, at vi ikke bruger unødigt energi på indbyrdes splid og spektakel. Men som det er med jordiske krige sådan også med åndelige. De vindes ikke ved fronten alene. Mindst lige så vigtig er kampen på hjemmefronten – kampen for friske forsyninger, gode våben, veludrustet og motiveret mandskab.

Og her er det jeg frygter, der er noget alvorligt galt i Oasebevægelsens 'produktionsapparat' – så udrustningen til mandskabet ikke bliver god nok til angreb og forsvar i den lange seje åndelige kamp, vi befinder os midt i. Forstå mig nu ret. Jeg er ikke imod Oases mål. Målsætningen om *fornyelse, udrustning og*

mission er helt igennem god. Jeg er naturligvis heller ikke imod Helligånden og nådegaverne. Det er vigtigt at leve i Helligåndens kraft. Det er vigtigt at leve i fornyelse og at ville og kunne bruge sine nådegaver. Ja, og amen til det! Jeg er i langt de fleste forhold heller ikke imod de ydre former i Oasebevægelsen: musik-kultur, mødeformer osv. Her er der mange gode idéer at tage ved lære af.

Det, der bekymrer mig, er en del af den forkyndelse og sjælesørgeriske vejledning, der fyldes i formerne. Særligt forkyndelsen og vejledningen om troen på Helligånden og nådegaverne. At diskutere og vurdere den forkyndelse kritisk er for mig at se en nødvendighed. Ikke for teologiens skyld – men for de troendes skyld, for livets skyld, for missionens skyld. For at Guds folk må blive ved Åndens kildevæld og søge Åndens kraft, hvor den virkelig findes – i evangeliet om Jesus! Åndskraft er *evangeliet om Jesus* erfaret, troet, levet i hverdag og fest, i medgang og modgang.

Oase forventer for lidt af Helligånden

I den første større karismatiske bølge, der kom til Danmark i 70-erne, var den traditionelle åndsdaåbslære fra pinsebevægelsen fremherskende. I modsætning hertil vil de fleste ledere og for-

kyndere i Oasebevægelsen fastholde, at *alle* Jesus-troende har fået Helligånden både til frelse og til udrustning med kraft. Men det er ikke alle troende, der har *konkret erfaring* af, at Ånden er givet dem, siger man så i Oasebevægelsen. Man vil altså godt være med på, at selve frelses-erfaringen af *synd og tilgivelse* har noget med Helligånden at gøre, men denne erfaring tillægges ikke nogen særlig betydning som *Helligåndserfaring*. Man kan nok også være med på, at det at udøve en diakonal tjeneste eller vise barmhjertighed eller andre ikke synligt overnaturlige tjenester kan være udtryk for nådegaver. Men sådanne stilfærdige nådegaver tillægges heller ikke nogen videre betydning som Helligåndserfaring. Kristne og menigheder, der *kun* kender til den slags ikke-synligt-overnaturlige erfaringer mangler derfor at opleve *mere konkrete* åndsmanifestationer. For at blive *fornye*de – for at *opleve* Åndens kraft.

Hvilke ånds erfaringer, det så ifølge Oasebevægelsen drejer sig om, er ikke så helt enkelt at få hold på. Der tales om et spektrum af mere eller mindre synligt overnaturlige eller mysteriefyldte oplevelser: F.eks. profetisk tale, tungetale, kundskabsord, syner, helbredelser, indre stemmer, direkte ledelse m.m. Enkeltkristne og menigheder, hvor den slags oplevelser er almindeligt forekommende kaldes *fornye*de, mens man *trænger til fornyelse*, der hvor den slags oplevelser er fraværende eller sjældne.

På denne baggrund rettes forventningen til Ånden i Oases forkyndelse ret målrettet mod *synligt overnaturlige* eller *indre mystiske* oplevelser og i mindre grad mod de bibelsk set mest centrale kilder til ånds erfaring, nemlig ordet om Jesus, tilgivelsen, frelsen. I forventningen om udrustning med nådegaver rettes opmærksomheden tilsvarende primært mod et forholdsvis snævert spektrum af mystiske eller synligt overnaturlige nådegaver, mens man ikke tillægger hele det brede spektrum af tusindvis af andre nådegaver nogen særlig betydning som ånds erfaring. Med denne ret ensidige fokusering på *visse* ånds erfaringer og nådegaver kommer Oasebevægelsen i virkeligheden til, stik imod sin hensigt, at *indskrænke* og *begrænse* forventningen til Helligånden. Ved for ensidigt at rette opmærksomheden mod synligt overnaturlige eller indre mystiske åndsmanifestationer,

overser man mange andre erfaringer af Helligånd og nådegaver. Oase forventer sig altså ikke for meget men for lidt af Ånden.

Ånden og Guds ord

I Oasebevægelsen fastholdes det principielt, at Guds Ord er Åndens *redskab*, og at ånds erfaringer ikke må løsrives fra Ordet. Men, hvor dette i bibelsk og luthersk forståelse betyder, at vi *altid* er henvist til at søge Ånden gennem det ydre ord, og at vi ikke har noget løfte om at finde Helligånden andre steder – så betyder det hos Dansk Oase, at Ordet skaber forventninger om at opleve Ånden *uden om Ordet*. Efterfølgende skal de oplevelser, man så får, prøves på Ordet. Samtidig sker der i Oaseteologien en *opdeling* af Guds Ord, der er af stor betydning for tænkningen om Ånden og nådegaverne. Den nytestamentlige opfattelse – at Ånden kommer *både* til frelse og med kraftudrustning gennem ordet om Jesus (Gal 3,1ff) – bliver i Oasebevægelsens forkyndelse til, at *ordet om Jesus* virker *frelse*, mens *ordet om Ånden* virker *kraft og nådegaver*. På denne måde er der i Oases teologi en tendens til at dele evangeliet i to – ét evangelium om Jesus og et andet evangelium om Ånden. I forlængelse heraf ses også en tendens til at skille Jesus fra Ånden og forstå Helligånden uafhængigt af Jesus, hvilket er i stærk modsætning til Det Nye Testamente, hvor Ånden altid må forstås som Jesu Kristi Ånd. Hvor Skriften ifølge NT's vidnesbyrd entydigt skal tolkes ud fra Jesus Kristus som centrum, så sker der i Oases tolkning af Bibelen følgende en forskydning, så Åndens gerning og nådegaverne bliver et selvstændigt tolknings-centrum ved siden af Jesus Kristus.

Åndens gerning til frelse og fornyelse

I nær sammenhæng med ovennævnte opdeling af Guds Ord skiller man i Oases forkyndelse også Åndens frelsende gerning fra Åndens kraftudrustende gerning. Retfærdigvis skal det siges, at denne todeling af Åndens gerning også findes udbredt i de gamle lutherske vækkelsesbevægelser. Men det bliver den ikke bibelsk af. Vel kan man på grundlag af Det Nye Testamente teologisk *skelne* mellem Åndens frelsende og udrustende gerning – men *skilles ad* kan de to gerninger ikke. Efter den første pin-

sedag, da Ånden blev udgydt med kraft over hele Guds folk, er det ifølge Det Nye Testamente en utænkelig tanke at frelsens Ånd skulle kunne være til stede uden fornyelsens og kraftens Ånd. Der tales i NT aldrig om en sådan *opdeling* af Ånden. Hvor Ånden er til stede med den første gerning, virker han også den anden. Helligånden er én og kan ikke deles. Derfor kan heller ikke Åndens gerning *til frelse* i den troende adskilles fra Åndens gerning til kraft og udrustning. Man kan ikke erfare den første del uden også at erfare den anden.

Hvem er de fornyede?

På grundlag af vægtlægningen på de synligt overnaturlige nådegaver og åndsmanifestationer og adskillelsen af Åndens gerning til frelse henholdsvis til kraftudrustning skelner man i Oase mellem *fornye*de og *ikke-fornye*de kristne og menigheder. Man vil ikke ligefrem sige, at der er *to slags kristne* og menigheder – men i praksis er det konsekvensen. Der findes dem, der lever i fornyelsens erfaringer og dem, der ikke gør det. I stærk kontrast hertil har Det Nye Testamente helt andre kriterier for at skelne mellem fornyede og ikke fornyede mennesker og menigheder. Ifølge NT er åndelig fornyelse *en lang proces* fra troens tilblivelse indtil opstandelsen. Fra én synsvinkel er der da *ingen* kristne, der allerede er fornyede - forstået på den måde, at fornyelsen først fuldendes i opstandelsen. Fra den modsatte synsvinkel er *alle* troende *allerede* fornyede kristne. Nemlig i den forstand at de ved troen allerede ejer Jesu fuldkomne retfærdighed og har fået del i et helt nyt liv i ham. Et liv, hvor Helligånden *har* taget bolig i alle troendes hjerte. Et liv, hvor Ånden til stadighed fornyer troen, driver synden ud og udruster den troende med nådegaver.

Hvordan bedømmes ånderne?

I Oasebevægelsen mener man teologisk set, som ovenfor nævnt, at forkyndelse og åndelige erfaringer altid skal prøves og bedømmes ud fra Guds Ord. Men i praksis ser det ud til, at det ofte bliver så som så med denne prøvelse. Dette skyldes vel i høj grad, at man midt i dejlige og spændende oplevelser, der umiddelbart opfattes som Helligåndserfaringer, mister en god del af

motivationen til en nærmere kritisk prøvelse af tingene. Hvem bryder sig vel om at være kritisk i en kontekst af stærke åndelige oplevelser og varmhjertet engageret forkyndelse?

I visse tilfælde er denne mangel på motivation til selvprøvelse svinget helt over i en åbenlys *modstand* mod en kritisk prøvelse af ånderne. Et af de tydeligste eksempler på det så vi i Oasebevægelsens reaktion på inspirationen fra Torontobevægelsen. Her fremviste Dansk Oase ikke alene en meget mangelfuld evne til at bedømme ånderne, men også en stærk modstand mod enhver kritisk røst mod denne inspiration. Mærkværdigvis kom dengang nogle af de skarpeste advarsler mod Toronto-inspirationen fra de "store gamle" åndsdaåbslærende karismatikere, Michael Harry m.fl. Men overfor Dansk Oase talte de for døde ører.

Alligevel vil man i Dansk Oase sige, at man ønsker at *prøve ånderne*, men da mere i tilknytning til det, man opfatter som *nådegaven til at prøve ånder* eller i tilknytning til *lederskabet* i bevægelsen. De, der siges at have nådegaven til at bedømme ånder tillige med lederskabet i Dansk Oase bliver de vigtigste kritiske instanser for forkyndelsen. I praksis ser det da ud til, at prøvelsen af ånderne mere kommer til at bero på *indre fornemmelser*, der opfattes som Åndens ledelse, end på en egentlig prøvelse ud fra Guds ord. I forlængelse heraf synes der at være en tendens til, at bevægelsens åndelige ledere får en særlig status i forhold til menigmand. Lederne bliver de *åndelige*, der kan bedømme ånderne. Hvis lederskabet ikke fornemmer nogen fare, så kan man være rolig og tryk. Teologien bliver da ikke så vigtig at diskutere.

Seks faremomenter

På baggrund af ovenstående vil jeg sluttelig i seks punkter præcisere, hvad jeg anser for at være nogle af de tydeligste faremomenter i Oasebevægelsens teologi og forkyndelse:

1. Ved vægtlægningen på de synligt overnaturlige og indre mystiske erfaringer kan den centrale og livsvigtige erfaring af tilgivelsen og troen gå hen og blive et rent teoretisk lærepunkt uden virkeligt indhold, og spørgsmålet om frelse eller fortabelse bliver da perifert.

2. Den målrettede søgen mod synligt overnaturlige åndserfaringer og indre mystiske oplevelser kan komme til at stå i vejen for at søge Åndens gerning i Ordet og sakramenterne – og dermed blive en hindring for rige erfaringer af Åndens kraft i Guds ord.
3. De mange *ikke* synligt overnaturlige eller *ikke*-mystiske nådegaver kan blive overset, glemt og forsømt til skade for både nådegavebærerne og de menigheder, der skulle tjenes med dem.
4. En stærk fokusering på oplevelser kan bevirke, at den kristne ikke har noget at tro på, når oplevelserne bliver væk eller direkte modsiger troen.
5. Den målrettede søgen mod synligt overnaturlige nådegaver kan let åbne op for en række rent psykiske eller dæmonisk inspirerede oplevelser, der kan forveksles med gedigne oplevelser af Helligånden.
6. Tendensen til at lade bedømmelsen af ånderne bero på en indre fornemmelse af ledelse frem for teologisk bedømmelse rummer en kæmpe fare for en trosmæssig forførelse, der er uden grænser.

Kilder og baggrund

Artiklens beskrivelse af forkyndelsens særpræg i Dansk Oase bygger dels på litteraturen fra den teologiske diskussion, der udspandt sig i forbindelse med bevægelsens tilblivelse i slutningen af 1980-erne og begyndelsen af 90-erne, og dels på nyere småbøger fra Oasebevægelsen, samt på avis- og tidsskriftartikler fra de senere år. Af denne litteratur kan nævnes:

Morten Munch: Karismatisk fornyelse og luthersk tradition, 1989; *Bønnen*, Oase-serien nr. 1, 1996; *Guds Rige*, Oase-serien nr. 3, 1997; *Graham Dow*: Disse påtrængende gæster, Oase-serien nr. 4, 1990; *David Pytches*: Helbredelsens tjeneste, Oase-serien nr. 6, 2001; *Ole Bjørn Høiesen*: Oase i Søkelyset, Nye Luther Forlag 1989; *Jens J. Rasmussen*: Den karismatiske fornyelse og luthersk tradition, Arken Tryk 1988; *Mærker du Ånden*, Dansk Luthersk Forlag 1993.

Jens Jørgen Rasmussen f. 1959

Cand.theol. 1990. Sognepræst i Hasle og Rutsker.
Tidl. prædikant i LM, Københavns afdeling.

Oasebevægelsen i dag

**Interview med Anne Mie Arndt Skak
Johanson, landsleder i Dansk Oase.
Ved Mikkel Vigilius**

Hvad er Dansk Oases formål?

På det spørgsmål kan jeg næsten kun svare med de tre ord, vi sædvanligvis bruger. Vi ønsker at fremme *fornyelse*, *udrustning* og *mission* i den lutherske kirke i Danmark. Med den lutherske kirke mener vi både folkekirken og de forskellige former for frie lutherske menigheder. *Fornyelse* er det indre liv med Gud, det dybe liv. *Udrustning* handler om, at hele menigheden kommer i funktion, at alle nådegaver findes frem, og at man bliver udrustet i sine nådegaver. I relation til *mission* lægger vi meget vægt på at være relevante, så vi svarer på de spørgsmål, folk stiller, og ikke på de spørgsmål, de ikke har. Vi undersøger, hvad mennesker længes og søger efter, og så taler vi til dem i et sprog, de forstår. Vi ser meget på menigheden som sendt til verden, så vi stræber efter at tænke missionalt.

I hvilket omfang samler Dansk Oase folk fra de lutherske missionsforeninger, og hvorfor søger de til Oase?

Dem, som kommer til vore stævner, kommer fra mange forskellige baggrunde: folkekirken, missionsforeningerne og så Oase-orienterede menigheder. Der er ca. 20 Oasemenigheder, som er med i vores MenighedsNetværk, og mindst lige så mange ser hen til Dansk Oase som deres referenceramme. Men til stævnerne samler vi altså folk fra mange sammenhænge. I de senere år har vi oplevet en øget tilstrømning. Hvis man skal vurdere årsagerne, hænger det sammen med flere forskellige ting. Vi har lavet et "scoop" af en familielejr i form af SommerOase. Lejren retter sig til alle aldre. Programmet er kulturåbent og kulturrelevant. På de unges "Basecamp" tager vi f.eks. gerne emner op, som kan være lidt tabu-belagte, og vi behandler dem på en måde, som er relevant for de unge. Debatten kan gå lige til kanten og nogle gange måske også ud over. Måske er der lidt mere "gang i den" hos os, end folk eller er vant til på en bibelcamping. Vi gør også gerne brug af bl.a. film og drama.

Så har vi mange målrettede tjenesteseminarer. I en tid, hvor det handler meget om selvrealisering, oplever mange i stævnets undervisning en mulighed for at arbejde med deres egen tjeneste og plads i menigheden, få udrustning og opleve 'medejerskab' i kirken.

Endeligt og vigtigst må vi sige, at vi i øjeblikket lever i en nåde-

tid i Dansk Oase. Det går simpelthen godt. Vi oplever, at mange sættes fri for ting, der plager dem. Der er mange, der er begejstrede, og mange af vore menigheder oplever vækst. Gud giver vækst.

Igennem årene har flere Oase-ledere udtalt, at man regner med en særlig karismatisk erfaring i kristenlivet, der kan udløse fornyet åndelig kraft og udrustning. Hvad er det for en erfaring, man her taler om?

Det er et godt spørgsmål. Erfaring er en del af det kristne liv. En Helligåndserfaring gør troen levende og gør, at vi lærer Gud at kende i hans dybde. Her skelner vi mellem den iboende Ånd og den udgydte Ånd. Det er den sidste, der giver udrustning til tjeneste. Det kan ske på mange forskellige måder, fordi vi er forskellige mennesker. Man kan få en Helligåndserfaring, når man går en tur i skoven, modtager forbøn, er til lovsang eller ganske enkelt, når man holder sit første barn i favnen.

Hvad er ifølge Dansk Oase Helligåndens hovedopgave, og hvordan udøver Han sin gerning?

Hovedopgaven er det klassiske: at vise hen til Jesu død og opstandelse. Det handler om synd, dom og retfærdighed. At vi er uretfærdige, men Gud gør os retfærdige i ham. Herfra udspringer alt. Det er den gerning Helligånden, som bor i os, gør. Han minder os om synd og om nåde, vejleder os, støtter og trøster os.

Da Dansk Oase blev stiftet i 1989, tog missionsforeningerne afstand fra bevægelsen på grund af dens teologi. Har bevægelsen siden da ændret teologisk profil?

Nej, jeg tror ikke, vi har ændret teologi. Men jeg har svært ved at tro, at det dengang virkelig handlede udelukkende om teologi. Jeg tror, det handlede nok så meget om kultur, praksis og personer. I Oase tror vi, at Ånden er her og virker i os og gennem os, og at nådegaverne må bruges. Hvis man uenig i det, ja, så er vi

uenige teologisk. Men jeg tror, det har handlet nok så meget om, hvad man hver især er vant til og har erfaring med.

Oase har generelt vist en større åbenhed over for repræsentanter for nye åndelige strømninger end missionsforeningerne. Det gælder f.eks. i forhold til repræsentanter for Toronto-bevægelsen og en forkynder som Charles Ndifon. Hvorfor er Oase mere åben?

Det er rigtigt, at vi er mere åbne. Det handler måske om, at vi har en større tryghed. At Ånden bor i os og vejleder os, skaber tryghed. Derfor tør jeg åbne mig for mig selv og for andre, som jeg måske ikke er helt enige med. Vi har lært at se forskellighederne i Guds Kirke som noget smukt og godt, der tilsammen giver en større fylde og berigelse, ligesom de mange facetter i en diamant, der genspejler lyset hver på sin måde.

Når det drejer sig om Charles Ndifon, så bruger vi ham ikke som forkynder, men vi vil heller ikke sige, at det og det er forkert. Vi vil nok sige, at det og det er rigtigt *for os* som lutheranere, men jeg vil være meget forsigtig med at tage så stor en beslutning som at sige, at min teologi er *den absolut sande*, og at jeg ikke kan lære af andre. Det handler også om, at teologien må være båret af Kristi Ånd – af hans kærlighed og nåde. Det er her, vi skal bruge bedømmelsens nådegave.

Hvad er Oase-bevægelsens syn på kvindelige præster?

Jeg er selv præst, så det giver sig selv, at vi har kvindelige præster i Dansk Oase, og det har vi haft fra begyndelsen. Vores officielle politik er, at vi er åbne for kvindelige præster, men vi har menigheder og personer, som er imod. Åbenheden indebærer, at der medvirker kvindelige præster som forkyndere og ledere hos os, og at vi f.eks. også kan have en kvinde til at stå for en gudstjeneste. Men det er vigtigt, at begge holdninger respekteres i menighederne.

I år er det en karismatisk katolsk munk, som er hovedtaler på SommerOase. Har han gjort op med den katolske kirkes lære om aflad, skærsild, helgendyrkelse, frelse ved egen retfærdighed og pavens gudgivne autoritet? Hvis han fortsat lærer alt dette, må han så ikke betragtes som en vranglærer?

Vi har ikke spurgt ham, om han har sagt fra over for noget i den katolske kirke. Men vi ved, at han har skrevet et brag af en bog om Romerbrevet. Vi har inviteret ham, fordi han er knalddygtig, og fordi vi ikke mener, at vi kan finde nogen bedre til at undervise om Romerbrevet. Personlig synes jeg, at det er genialt, at vi får en katolik til at tale om retfærdiggørelse af tro ud fra Luthers hovedbrev. Den Katolske Kirke har jo gennemlevet deres egen reformation og ligner ikke den kirke, som var på Luthers tid. Vi skal ikke fastholde skræmmebilleder fra dengang.

Mange mener, at vi fortsat står langt fra hinanden. Eksempelvis har den danske folkekirke afvist det økumeniske dokument, der skulle vise, at den historiske uenighed om retfærdiggørelsen nu er væk. Den holdning deles af missionsforeningerne.

Det er for mig at se et eksempel på det med, at man ikke vil lytte og lære. Hvor enig skal man være for, at man kan lære af hinanden? Vi bruger også baptister og folk fra andre kirkesamfund. Vi har et lederskab, som vurderer forkyndelsen, og hvis noget går galt, har vi dem til at gribe ind.

Bibelen formaner os til ikke at tage imod vranglærere og til ikke at lade dem tale hos os. Hvem handler den formaning om?

Den handler om dem som lærer fejl. Det vil sige dem, som forkyn-der et andet evangelium end Jesus Kristus og ham som korsfæstet. Jeg kan ikke se problemet i, at der kommer en katolik. Jeg har ingen ret til at blåstemple ham eller ej. Hvad angår forkyndere på vores stævner vurderer vi fra sag til sag om deres forkyndelse er sund og fremmende for discipelskab og herliggør Jesus.

Kan man være sikker på, at man på Oases stævner møder en sand bibelsk og evangelisk luthersk forkyndelse og åndelig vejledning?

Ja bestemt, ellers ville vi slet ikke arrangere dem. Det kan man være helt tryk ved. Og ellers har vi et lederskab, der griber ind. Vi er også meget opmærksomme på, at der ikke sker manipulation. Vi vil ikke piske en stemning op. På den anden side vil vi heller ikke piske en stemning ned. Her skal der være frihed til, at nogen kan danse og syng højt, andre kan bede og være stille. Nogle går ved prædikenens begyndelse, og andre kommer. Som mødeledere må vi også indstille os på ikke at have alt planlagt på forhånd, men være fleksible. Ånden blæser, hvorhen den vil, og så er det om at følge med. Jeg ville heller ikke selv være med i Oase, hvis vi ikke var evangelisk lutherske til fingerspidserne. Måske er vi det faktisk endnu mere end andre, fordi vi er tvunget til at finde ud af, hvad Luther virkelig mente.

Hvad er ifølge din vurdering den mest afgørende forskel på Oasebevægelsen og de lutherske missionsforeninger?

Det synes jeg, er et irrelevant spørgsmål. Det er meget bedre og sjovere at finde ud af lighederne. Vi tjener den samme Herre og ønsker, at flere skal lære ham at kende. Måske er der flere ligheder end forskelle. Som kirken ser ud i dag, har vi slet ikke råd til at fokusere på vore forskelle. Vi slår os selv ihjel ved at grave grøfter. Jeg fornemmer, at der er en større åbenhed på vej imellem os, og det er glædeligt. Mange føler, at vi ligner hinanden. Det er kun nuancer, der skiller.

Fra karismatiker til lutheraner

TEMA
19

Af Jan Bygstad, oversat af Annlise Larsen

Ungdomstiden er ofte en tid, hvor man søger og leder, uanset om man er kristen eller ej. Den rodløshed, der kendetegner den moderne kultur, fører ofte til, at man prøver at finde noget, der giver livet mening. Denne søgen er ofte parret med, at alt det, der smager af "traditionelle" svar eller løsninger er uaktuelle. Det "etablerede" har ingen magt til at gribe eller fascinere, der hænger en duft af kedsomhed og utilstrækkelighed ved det. De bevægelser, der fungerer som et alternativ til det bestående, får af den grund en stærk tiltrækningskraft, især hvis de kan give en oplevelse af noget *autentisk*, noget *levende* og *uforfalsket*.

Sådan kan det også være på kristentroens område. Mange unge har en dyb trang efter fornyelse i deres kristenliv, en trang efter at leve et helhjertet kristenliv.

Derfor er ønsket om at engagere sig stærkt og brændende i troens liv noget, der kommer til udtryk i en dyb trang til hel og fuld hengivelse.

For min egen del havde jeg det netop sådan i de afgørende ungdomsår. Netop i denne periode mødte jeg to bevægelser i begyndelsen af 70'erne, som gav anledning til at leve denne trang ud. Den første var "Jesus-bevægelsen", som kom til Norge i 1971. På det tidspunkt gik jeg på en kristen folkehøjskole, og vi var blandt de første i Norden, der mødte "the Jesus people",

som kom fra Californien. Det, der greb os var den store trosbegejstring, som de lagde for dagen. Og vi fik fornemmelsen af, at her mødte vi urkristendommen i genopstået skikkelse: Dette var den egentlige og oprindelige kristendom. Vi blev dybt grebet. Vi kastede os ind over det, og blev skyllet med af en bølge af begejstring med en følelse af, at *her*, her var den egentlige og sande kristendom som det etablerede kirkeliv og dets traditioner overhovedet ikke kom i nærheden af. Vi blev draget ind i et fællesskabsliv, hvor der var et intenst og inderligt bønsmæsskab og bibelstudium, ikke mindst i forhold til det, der skulle være det egentlige mål: evangelisering. Vi ville vinde verden, og vi ville vinde de unge, der var kommet væk fra Gud. Og det hastede: For Jesus kom snart igen! Denne vældige begejstring og stærke forventning om Jesu snarlige komme var med til at skabe et stort engagement, en gennemgribende optagethed. Hele livet måtte vies til Jesus, så ikke så mange ville gå fortabt.

Sammen med Jesusbevægelsen mødte jeg også en anden påvirkning, som kom til Norge omtrent på samme tidspunkt som den karismatiske bevægelse. Det var gennem "Full Gospel Businessmen Fellowship International" (FGBFI). De kom til Bergen et par år før Jesusbevægelsen, og jeg mødte dem allerede der, og blev "åndsdøbt". Da jeg senere mødte Jesusbevægelsen,

smeltede disse to bevægelser sammen, fordi Jesusbevægelsen også var bevidst karismatisk i sin udtryksmåde. Hovedsagen var, at det sædvanlige "platte" kristenliv ikke var tilstrækkeligt: Vi trængte til *mere* kraft, *mere* indvielse til en helhjertet tjeneste for Gud, en tjeneste, der kunne nå alle, der ikke kendte evangeliet. Navnet på denne karismatiske bevægelse som vi mødte, var også programmatisk: "*Full Gospel*...." Underforstået siges med dette, at de traditionelle kirkesamfund og organisationer ikke havde opdaget det fulde og hele evangelium. Derfor var det også et vigtigt slagord i disse sammenhænge: "Gud har mere at give". Der er mere kraft, et dybere liv, en rigere kristendom og en større åndsfylde at få del i. Og disse bevægelser tilbød netop dette. De havde en selvforståelse (og det har den karismatiske bevægelse, f.eks. Oase, stadigvæk) som påstår, at der er *fornyeelse* til Guds folk i alle lejre. Og stiller man sig kritisk til det karismatiske, får man oftest at høre, at man "er imod fornyelse", og derfor modvirker Guds Ånd. Undertegnede gik ind i dette med et helt hjerte og stor begejstring. Vi var en gruppe venner, som rejste rundt og evangeliserede, og det var vores store ønske, virkelig at leve helt *for* Jesus, blive brugt *af* Jesus, *gøre* noget for Jesus.

Men så gik det sådan for mig, som det gør for så mange andre, som prøver at leve et sådant liv:

JEG BRÆNDTE MIT LYS I BEGGE ENDER. OG TIL SIDST VAR DER INGENTING TILBAGE.

Jeg stod tilbage som en, der var "udbrændt" (i dag ville vi vel bruge det udtryk) og der var meget lidt tilbage af min fine kristendom. De resultater, som der tilsyneladende havde været af det arbejde, vi havde gjort, var løbet ud i sandet. Kraften, jeg bad Gud om at give mig, kom ikke. Glæden og begejstringen, som havde været så stærk, var væk. I stedet for stod jeg tilbage med en stor tomhed og udmattelse.

Hvis jeg ikke i denne mørke tid havde mødt et virkeligt evangelium, tvivler jeg på, om jeg i dag havde været en kristen. Hjælpen

kom i skikkelse af en gammel missionær, Nils Skjælaaen, som efter to perioder i Sydamerika var vendt hjem til Norge, og nu virkede som forkynder her. Hvis jeg skal samle det budskab op, som han mødte mig med ved vores første møde er summen af det følgende: "Gud har ikke brug for din tjeneste, Gud behøver ikke din indsats. Skriften siger: Om du tier, skal stenene tale. Du kan bare holde op". Det kan jo lyde som en knusende dom over mit liv: Gud har ikke brug for dig! Men for mig blev disse ord et vældigt evangelium: Jeg må være fri. Fri for at løbe, fri for at stræbe. Slippe for at arbejde i den tro, at Gud og hans rige var afhængigt af mig og min indsats. Jeg gik derfra som et frit menneske.

Det blev begyndelsen til et venskab, som varede frem til hans død i 1990. Ved vores samtaler og samvær lukkede Skjælaaen evangeliet op for mig; et evangelium, hvis store hovedindhold var: Ikke det jeg gør for Gud, men hvad han har gjort for mig i Kristus.

HAN BRUGTE GUDS ORDS SVÆRD SÅDAN, AT DET, JEG BILDTE MIG IND VAR KRISTENDOM, BLEV NÅDESLØST AFKLÆDT.

Men underligt nok: Denne afklædning oplevede jeg som nåde, som befrielse, som lettelse: Tænk, jeg måtte være fri for at leve et kristenliv, hvor Gud var afhængig af min indsats og præstation. Skjælaaen kunne sige det sådan: "Kristendom består ikke i at yde, men i at nyde" – nyde Kristi nåde. En formulering, som bærer en dyb sandhed i sig, om det troen indeholder. For det, som det dybest set handler om her, er selve *evangeliet*.

Og dermed er vi kommet til det andet hovedanliggende i dette lille vidnesbyrd:

Vurdering

Et omkvæd, der går igen i den karismatiske bevægelse lyder "Gud har mere at give".

Sådan som vi lever som almindelige kristne, har vi ifølge den

karismatiske virkelighedsbeskrivelse langt fra oplevet alt det, som Gud har at give. Det, som kendetegner den karismatiske bevægelse, er, at den kommer med større fylde af åndeligt liv, ja, en virkelig fornyelse i ånd og kraft. Og enhver sand kristen ved, at er der noget, vi behøver, så er det fornyelse. Her kommer så tilbuddet: "Du har endnu ikke smagt hele Guds velsignelse. Hvis du får del i Åndens dåb, hvis du får del i Åndens rigdom, så vil du se jere over synden. Så får du kraft til at leve et helt kristenliv". Så vil der komme "liv i sagerne".

Er det sandt, at Gud har mere at give? Lad os høre, hvad Skriften siger:

"Alt, hvad der behøves til liv og gudsfrygt, har hans guddommelige kraft skænket os gennem erkendelsen af ham, der kaldte os med sin herlighed og styrke." (2 Pet 1,3).

Læg mærke til, hvordan apostlen udtrykker sig: "*har* givet os *alt*". Han siger ikke: "Gud vil give os alt (engang i fremtiden)". Han siger heller ikke: "Vi skal få alt, *hvis* vi bare *gør* sådan og sådan, og så ellers *oplever* det og det". Tværtimod siger han til *alle* Guds børn: "Hans guddommelige kraft *har givet* os".

Perfektum taler om noget, som er et fuldbyrdet faktum: Vi ejer det allerede her og nu.

"Har givet os ...", hvad så? Kun lidt, kun noget? Nej, *alt*. Den, som ejer Jesus, ejer alt! Ejer alle Guds gaver, hele Guds velsignelse, uden undtagelse. "Alt!", siger apostlen.

Den samme sandhed finder vi i Efeserbrevet:

"Lovet være Gud, vor Herre Jesu Kristi fader, som i Kristus har velsignet os med al himlens åndelige velsignelse. For før verden blev grundlagt, har Gud i ham udvalgt os til at stå hellige og uden fejl for hans ansigt i kærlighed." (Ef 1,3-4).

Al åndelig (eller Åndens) velsignelse, siger apostlen. Her kunne vi tilføje ordene fra 2 Kor 8:

"I kender vor Herre Jesu Kristi nåde, at han for jeres skyld blev fattig, skønt han var rig, for at I kunne blive rige ved hans fattigdom." (2 Kor 8,9).

At være et Guds barn er at være rig, ufattelig rig. Det er at eje en rigdom, der er så stor, at vi næsten ikke kan overskue den. Og vi ejer den allerede her og nu, i sin helhed.

Vort problem i mødet med denne rigdom er, at vi kun ser så lidt af den. Derfor beder apostlen også sådan i Efeserbrevet:

"Jeg beder om, at vor Herre Jesu Kristi Gud herlighedens fader vil give jer (menigheden) visdoms og åbenbarings ånd til at erkende ham, med jeres hjertes øjne oplyst, så I forstår, til hvilket håb han kaldte jer, hvor rig på herlighed hans arv til de hellige er ..." (Ef 1,17-18).

Vort "problem" som kristne er her, at vi er to mennesker samtidig: Vi er både det gamle, og det nye menneske. At være kristen er både at have det gamle menneske – med alt, hvad det indebærer – boende i sig, samtidig med, at jeg også er det nye menneske – i Jesus. Det er årsagen til, at vi så vanskeligt kan se "hvilken arv" og "hvilken gave", vi har fået, fordi det gamle menneske er så fremtrædende hos os. Vi ser så lidt sejr over synden i vort liv. Men synden ser vi. Vi ser så lidt kraft i kristenlivet. Men magtesløsheden føler vi.

VI SER SÅ LIDT AF ALT DET, VI DRØMMER OM, AT DET KRISTNE LIV SKULLE INDEHOLDE.

Men føler så stærkt det gamle menneskes magt, skrøbelighed og synd.

Hvor er hjælpen i denne situation? Det er så vigtigt, at vi midt i fattigdommen og skrøbeligheden bevares i dette ene grundlæggende: Det var til de fattige, Jesus kom. Ikke for at jeg skulle blive rig i mig selv. Men for at jeg skulle have hele min rigdom i *ham*. Apostlen beder om, at vi må se *hvad vi har i ham*. Derfor må vi have åbne øjne, der er rettet mod Gud, for selv kan vi ikke se det. *I ham, ikke hos mig selv*, det er hemmeligheden. Derfor lever en kristen i en stadig dobbelthed, hvor han på den ene side altid ser sin egen skrøbelighed og fattigdom, samtidig med at han på grund af sin skrøbelighed og fattigdom drages til Jesus igen og igen, og er hjælpeløst afhængig af Jesus. At få Den Hellige Ånd betyder ikke, at det så er slut med min skrøbelighed og fattigdom, men tværtimod afslører han, hvor afhængig jeg er af Jesus, og binder mig til ham. Derfor siger vor Herre Jesus også: "Salige er de fattige i Ånden". Dette ord høres karakteristisk nok

ikke ofte i karismatisk sammenhæng.

Med dette har vi også peget på en anden vigtig ting i Bibelen: *Budskabet om den hellige Ånd hører sammen med evangeliet, ikke loven.* Åndens opgave er ikke at få mig til at lykkes som kristen, men at herliggøre Jesus (Joh 16,14). Derfor lever jeg her i tiden under korset. "I er jo døde, og jeres liv er skjult med Kristus i Gud." (Kol 3,3). Det at prøve at gøre det nye menneske til en empirisk, synlig størrelse, hvor man så at sige gennem Åndens kraftige manifestation kan dokumentere, at Gud er virksomt nærværende, er det Luther kalder *herlighedsteologi*.

At budskabet om Den Hellige Ånd hører sammen med evangeliet, kommer især til udtryk i hvad NT lærer om, *hvordan* vi modtager Ånden:

"Uforstandige galatere! Hvem har forhekset jer? Jesus Kristus er dog blevet aftegnet for øjnene af jer som den korsfæstede. Dette ene vil jeg have at vide af jer: Fik I Ånden ved at gøre lovgerninger eller ved at høre i tro?" (Gal 3,1).

Vi får ikke Den hellige Ånd ved at arbejde på os selv, stræbe med vort eget hjerte, gennem "en hel overgivelse" eller lignende. Vi får ikke Ånden ved *at gøre*, men ved *at høre!* Høre et bestemt budskab – ordet om korset, evangeliet om, hvad Jesus har fuldbragt til vores frelse. Når en kristen derfor føler sin kristendom som fattig og skrøbelig, og beder om Åndens lys og kraft, skal han hele tiden lytte til evangeliet, læse og synge om Jesus, og hvad vi ejer i ham. For – som Luther siger – "Gud sender ikke Ånden op i den blå luft", men gennem det skrevne, tydelige ord i evangeliet.

Ved dette rører vi ved noget i den karismatiske forkyndelse, som skaber den største nød: Man bliver tilbudt noget, som skal give kraft til udholdenhed i alle slags kristelige aktiviteter. Deraf følger et stærkt lovisk islæt over den karismatiske aktivisme.

MAN FÅR HJÆLP TIL AT NÅ SÅ LANGT SOM KRISTEN, AT MAN IKKE LÆNGERE ER EN HJÆLPELØS SYNDER.

Men forudsætningen for at lære evangeliet at kende er, at han, som er Herre ved sin lov bevirker, at jeg lærer mig selv at kende (Rom 3,19). Derfor er dette en grundlæggende erfaring. At få lov til at leve som kristen er "over evne". På denne baggrund forstår vi, hvorfor missionær Skjælaaen ved en anden anledning, da han blev stillet overfor slagordet "Gud har mere at give" svarede: "Det er ikke sandt, sandheden er, at Gud har mere at tage". Da begynder man at forstå, at det ikke kun er at *blive* kristen, der er af nåde. Men også det at *leve* som kristen må være af nåde. Hvis jeg ikke er lige så afhængig af Kristi nåde og barmhjertighed i hele mit kristenliv, så er det fordi jeg er blevet for stor og stærk. Så er jeg blevet en selvtretfærdig farisæer. At leve som kristen er at være afhængig af Jesus, afhængig af, at det er *sandt*, at Jesus er synderes ven, og jeg ikke har noget *andet* at leve på. Missionær Skjælaaen sagde også: "Hvis jeg holder op med at være en synder, holder Jesus op med at være en Frelser".

Talen om, at "Gud har mere at give" introduceres gerne sammen med læren om "second blessing" i en eller anden form – og da som en betingelse for at få del i Åndens gaver: nådegaverne. Læren om second blessing kommer oprindeligt fra metodismens grundlægger, John Wesley. Han sagde gentagne gange, at lutheranerne "har retfærdighedens nåde, men ikke helliggørelsens nåde". Med det mente han, at lutheranerne nok havde forstået Det nye Testaments lære om, hvordan et menneske bliver frelst, men de havde ikke forstået hemmeligheden om det kristne liv, hvordan man skulle leve et sandt liv i Åndens helliggørelse. Og denne hemmelighed lå altså i "the second blessing". Det var nødvendigt at få en oplevelse af Åndens udgyldelse og salvelse i *tilgift til* omvendelses- og genfødselsoplevelsen. Denne metodistiske lære fra John Wesley blev videreført i de amerikanske hellighedsvækkelser i 1800-tallet, for så at få Pinsevækkelsens særlige form i læren om "Åndens dåb". Da den karismatiske bevægelse brød ud i 1960 i USA, adopterede man Pinsebevægelsens lære om Åndens dåb, og prøvede at tilpasse den til teologien i de andre kirkesamfund. For den karismatiske bevægelse er i sit væsen *øumenisk*. Den arbejder stadig på at rive de traditionelle grænser ned mellem kirkesamfundene, for at

Jan Bygstad f. 1952

Cand.theol. Bibelskolelærer på Bildøy i Bergen, Norge.

Præst i Det evangelisk lutherske Kirkesamfund.

etablere en ny enhed mellem de kristne; en enhed, der bygger på fælles erfaring af Ånden. Derfor finder man ofte en udtalt modvilje mod at arbejde med teologiske spørgsmål indenfor det karismatiske, dels fordi teologi opfattes som noget teoretisk, der kun har ringe betydning i forhold til livet i Ånden, dels fordi teologisk arbejde er med til at sætte skel mellem kristne, og dels fordi kritik af det karismatiske på teologiens præmisser (dvs. på grundlag af Guds ords sandhed) anses som ensbetydende med at være imod fornyelse.

Noget af faren ved at tale om oplevelse af "Åndens fylde" som betingelse for åndelig fornyelse og et sejrende kristenliv er, at dette fører to hovedproblemer med sig i det kristne liv: Spiritualisme og subjektivisme. Med spiritualisme menes enhver form for åndeligt liv, åbenbaring og oplevelser, som ikke har rod i nådens midler, dvs. i Ordet, dåben og nadveren. Tit og ofte kan man høre – også i "lutherske kredse" om Guds "tiltale" eller "åbenbaring" eller et "profetisk budskab", der kommer umiddelbart som en Guds tale direkte i eget hjerte, og som ikke udspringer af det skrevne Guds ord. Det leder på afveje og svarer til det Luther kaldte "sværmeri". Med subjektivisme mener vi, at det åndelige livs fokus mere er på, hvad Gud gør i mig, mine oplevelser, følelser og erfaringer, end på, hvad Gud har gjort udenfor mig – i Kristus – og på, at livets kilder ligger udenfor mig, i det Gud har talt i sit ord. Subjektivismen fører let til "oplevelsestrældom", dvs. en søgen efter nye oplevelser med Gud, og at man bygger sin tro på at være i det rette forhold til Gud i kraft af oplevelser. Rosenius har i en af sine sange sat ord på dette:

På nåden i *Guds* hjerte, som Jesus frem har bragt,
da på sit kors med smerte han dødens gru har smagt,
jeg bygger nu alene min tro og salighed.
Hvad Satan end vil mene, ej røres kan min fred.

På nåden i mit hjerte, jeg stolede en tid.
Men snart ved syndens smerte, jeg tabte freden blid.
Jeg var kun velfornøjet, når rørt jeg følte mig
Men var jeg mindre bøjet, straks uro meldte sig.

Men Gud ske pris, som lærte mig fejlen at forstå
og gav mig i min smerte den grund at hvile på:
på nåden i Guds hjerte som Jesus frem har bragt
da på sit kors med smerte han dødens gru har smagt.

Åndelige Sange og Salmer nr. 375.

Hemmeligheden i et evangelisk kristenliv er, at troen hviler i noget *udenfor os selv*. For det første, at jeg lever på noget, en *anden* har gjort, både udenfor mig og uafhængigt af mig. For det andet, at denne frelse er min, udelukkende i kraft af noget, som kommer *udefra* – ikke *indefra* mit eget hjerte – nemlig ordet om Jesus, som min stedfortræder og forsoner. Om alt mit eget går i stykker, står frelsen og livet, håbet og trøsten dog fast i Kristus. Derfor handler alt sandt kristenliv om at lære at se på Jesus, og regne med, hvad han er, og har gjort, og se helt bort fra sig selv.

Peter Halldorf

Hans teologi og de åndelige strømninger i tiden

Peter Halldorf er en svensk pinsepastor, der nu er retræteleder. Han går for at være en meget spændende foredragsholder. Han har ikke læst moderne teologi, men er en stor kender af Oldkirkenes teologi, hvor hans viden overgår mange almindelige teologers. Han samarbejder med den danske katolik Grethe Livbjerg, som udgiver bladet *Levende Vand* og arbejder med meditation, mystik og retræter. Han udgiver bladet *pilgrim*, det svenske søsterblad til *Levende Vand*, og han er meget skattet af Grethe Livbjerg.

Han har udgivet en del bøger, hvoraf flere er oversat til dansk såsom *Überørt Land* (1993, dansk 2004), *Drik dybt af Ånden* (2003, dansk 2003), *Du kærlighedens flamme* (2004, dansk 2004), *Der brænder en ild* (2004, dansk 2005), alle på forlaget Boedal. Desuden har han skrevet en bog om ørkenfædrene, *Det fædrene ophav*, der kom på dansk i 2002 på forlaget Anis. Derudover har han skrevet bøgerne *Vejledning om fasten* og *Vejledning om bøn*, begge i 2002 og udgivet af Credo Forlag på dansk i henholdsvis 2004 og 2005. De to sidstnævnte er absolut de bedste, og jeg har ingen indvendinger mod dem. Denne artikel bygger mest på de tre førstnævnte. I Halldorfs synspunkter er der en markant udvikling fra *Überørt land* i 1993 til *Drik dybt af Ånden* i 2003. Han er blevet mere kirkelig, liturgisk og sakramental, men er samti-

dig blevet langt mere rodfæstet i det, som er pinsevækkelsens egentlige anliggende, nemlig den særlige åndsåbsoplevelse, fordi den for ham synes underbygget af kirkehistorien.

En velment tak

Jeg vil allerførst gerne takke indremissionær Søren Skovenborg, Græsted, for den hjælp, jeg har fået fra ham. Længe efter, at jeg første gang havde læst Halldorfs bog *Drik dybt af Ånden* og anmeldt den og havde undervist kritisk om den, satte han fingeren på bogens svage punkt, som jeg hidtil havde overset. Dette fingerpeg gav mig den afgørende indsigt i bogens budskab og dens betydningsfulde omtolkning af Bibelens budskab.

Drik dybt af Ånden

Bogen må betragtes som Halldorfs hovedværk, og den søger at være en gennemgang af hele Bibelens lære om Helligånden og er bygget meget systematisk op.

Første kapitel handler om Treenigheden, det andet identificerer Helligånden, de næste tre handler om Helligånden i GT. Så følger Jesu fødsel (6) og Jesu dåb (7), troen (8), dåben (9), håndspålæggelse (10), guddommeliggørelsen (11-12), pinsevækkelsen (13), menigheden (14), gudstjenesten (15), tungetale og profeti

(16-17), sorg og glæde (18), lederskab (19), bibellæsning (20) og evigheden i tiden (21).

Det er svært at bedømme denne bog, fordi den på den ene side vrimler af befriende stjerneformuleringer af den kristne tro og på den anden side også vrimler af vildledende formuleringer, og de optræder typisk lige ved siden af hinanden. Det har været en stor opgave at forstå budskabet i den bog, og det vil sandsynligvis optage mig længe endnu.

Bogen er præget af et meget stort persongalleri fra hele kirkehistorien, ikke mindst den moderne pinsevækkelses og den ortodokse kirkes store teologer, samt fædre og mystikere fra oldkirken til vore dage. Sidst i bogen er der ikke kun et register over bibelhenvisninger, men også en gennemgang af persongalleriet. Kun én person savnes, og gæt hvem! Det er Martin Luther. Alligevel er han skjult til stede som den, der hele tiden tages afstand fra. Det er reelt nok, men det er bare ærgerligt, at Halldorf ikke har forstået ham.

Halldorfs teologi har to kendetegn, dels den omtalte skjulte polemik mod Luther, dels en konsekvent omtolkning af klassisk kristendom så den ikke alene giver plads for åndsdåben i pinsevækkelsens forstand, men også åndsfylden i mystikkens forstand og nødvendiggør denne som kristenlivets mål. "Det kristne livs virkelige mål er at blive fyldt af Helligånden" (s. 147). Her overser han, at Bibelen siger, at troens mål er vore sjæles frelse (1 Pet 1,9).

Jeg vil forsøge at skildre disse to kendetegn side om side under hovedpunkterne i klassisk kristendom og samtidig vise, hvordan Bibelens lære hver gang ombøjes, så den giver plads for den særlige åndelige oplevelse, som Halldorf ser som målet for det kristne liv.

Guds eget væsen

Bibelen taler om Guds vrede og Guds kærlighed, men Halldorf taler meget lidt om Guds vrede. Gud er ikke den, får os til at ræddes, som Esajas oplevede det, men kun den, der får os til at svimle, og som ikke fanges i fornuftens net, i begreber og bøger. Når Gud ikke kan udtrykkes med ord, kan læren om

ham heller ikke bedømmes med ord, og dermed åbnes vejen for udefinerbare åndelige oplevelser, som er svære eller umulige at bedømme.

Helligånden

I Bibelen udgår alt fra Faderen. Også Helligånden udgår fra Faderen, som ikke alene er allestedsnærværende, men også initiativtagende.

Modsat ser Halldorf Helligånden som den treenige Guds spydspids, som altid er på plads, før Faderen og Sønnen når frem. Hermed bliver Helligånden fremtrædende og afgørende.

Bibelsynet

Bibelen selv ønsker at læses bogstaveligt, undtagen dér, hvor den selv udtrykkeligt angiver at være lignelser. Halldorf vil også fastholde bogstaveligheden som første lag i bibellæsningen, men regner også med et dybere åndeligt lag. I den tidligere bog, *Überørt land*, tilslutter han sig den såkaldt allegoriske bibellæsning, som går tilbage til Origenes (o. 185-252 e.Kr.), der regnede med i alt fire sådanne lag. Denne bibellæsning dyrkedes ivrigt i Middelalderen, men blev forkastet af Martin Luther. Halldorf taler kun om to, hvor det dybeste lag er en åndelig læsning. Han angiver ingen principper for denne læsning, og dermed åbner han igen for en ukontrollerbar læsning.

Frelsen

"I Guds riges perspektiv er frelsen ikke en redningsaktion, hvor de troende skal hentes ud fra slagmarken, inden himmel og jord tilintetgøres i et ildhav. Det er heller ikke et individualistisk begreb – den enkeltes frelse kan aldrig adskilles fra den øvrige skabnings frelse. Frelse omfatter menneskehedens genrejsning og forvandling til Guds lighed." (s. 142). Denne form for frelse kalder han guddommeliggørelse, som han anser for at være Oldkirkens vigtigste begreb, når det drejer sig om menneskets mål i Guds plan.

Selv om Martin Luther ligesom NT ikke taler meget om guddommeliggørelse, så nævner han det dog. Men det afgørende er, at Halldorf - i modsætning til Luther - ikke forstår redningen

fra Guds vrede og nyskabelsen til Guds billedes lighed som to sider af samme sag. Det er tydeligvis en luthersk forståelse, han bekæmper, men han har ikke forstået det, han bekæmper, eksempelvis, at hvis en synder nærmer sig Gud uden at være forsonet med ham, er det som at nærme sig et sankthansbål med benzin i årerne (Es 33,14). Guds vrede nævner han, oven i købet som noget vi alt for let skøjter hen over. Men han har ikke forstået denne vrede så langt, at han nævner anfægtelsen, altså Djævelens forsøg på at erobre samvittigheden med sandheden om denne vrede som våben. Han taler ikke om, at mennesket uden nåden lever under Guds vrede og er i livsfare. At man kan komme på afveje og falde i Djævelens kløer pga. åndelige oplevelser, som er skadelige, selv om de opleves liflige, har Halldorf ikke megen forståelse for.

Herudover står det mig ikke klart, om Halldorf tror på dommens dobbelte udgang eller alles endelige frelse, men svaret på dette spørgsmål bestemmer altid, hvordan forkyndelsen om frelsen bliver. Så jeg vil råde hans læsere til at være vågne for dette spørgsmål.

Jesu fødsel

Bibelens lære er, at Skaberens evige skaberord stiger ned til sin skabning. Halldorf tilføjer, at Jesus ved sin menneskefødsel var afhængig af Ånden.

Jesu dåb

Halldorf nedtoner Jesu guddom, ikke så den forsvinder, men så den mister sin afgørende position og erstattes af Åndens afgørende betydning.

Kap 7 i *Drik dybt af Ånden* udlægger Luk 3-4. Om Jesu dåb siger Halldorf: "Ved at blive menneske havde Jesus givet afkald på al sin guddommelige herlighed og magt. Sønnens afkald – *kenosis*¹ – da han bliver menneske, kompenseres af Åndens fylde, da han bliver døbt." (*Drik dybt af Ånden*, s. 92) Her er Halldorf stik i strid med Oldkirken, som ellers er hans store inspirationskilde. Derfor vil jeg gennemgå disse steder og vise et alternativ til Halldorfs udlægning..

Luk 3,21-22: Helligånden daler ned over Jesus ved dåben

Sammenhængen i Luk 3-4 giver en helt anden forklaring end Halldorfs: I Luk 3,15 spørger folket, hvem der er Kristus, og ved Jesu dåb får vi Guds svar. Nu er Jesus ikke længere den ukendte, men udpeges af Gud for Johannes som Kristus. Ånden giver således ikke Jesus mere kraft, men offentliggør ham (Se også Joh 1,32-34).

Luk 4,1: Jesus er fyldt af Helligånden og ført af Ånden

Offentliggørelsen er kaldet fylder Jesus, og det er på denne måde, han er fyldt af Helligånden, da han vender han tilbage fra Jordan. Kaldet optager ham og fører ham lige ind i løvens hule, hvor han tager kampen op. Efter 40 døgn faste, der gør ham svag, sejrer hans lydighed mod Gud alligevel over Djævelen, der forsøger at ødelægge hans lydighed ved at friste ham med både brød, verdensherredømme og misbrug af Guds løfter.

Luk 4,14: I Åndens kraft

Det er ikke Åndens kraft, der giver Jesus sejren, men Jesu sejr er selve Åndens kraft. Jesus vender tilbage som sejrherre. Nu er han ikke bare udpeget som Kristus, men også den prøvede og disciplinerede Kristus.

Luk 4,18: Herrens ånd er over mig

Nu angriber Jesus Djævelens herredømme over mennesker. Han udråber et nådeår fra Herren (Luk 4,19).

Halldorf i større perspektiv

I sit syn på Jesu liv og dåb har Halldorf noget for ham grundlæggende på hjerte. Han skriver: "Jesu liv kan nu lægges som et mønster hen over den kristnes personlige liv. Den måde, hvorpå hans liv som menneske er *et liv i Ånden*, gør ham til arketyper for enhver kristens liv." (s. 98). Og på samme side han også: "Det er magtpåliggende for Det nye Testaments forfattere, at Jesu åndsfulde liv er modellen for den kristnes åndsfulde liv."

Halldorfs lære om Jesus og Ånden er traditionel pinse- og karismatisk teologi, hvor Ånden tilføjer Jesus en myndighed

og en kraft, han ikke havde i forvejen. Modsat siger teksterne, at Gud ved Ånden udpeger Jesus for Johannes Døber, styrker Jesus ved kamperfaring og disciplin, hvorefter Jesus angriber Djævelens herredømme.

Ifølge NT er Jesus vort forbillede i kærlighed (Joh 13,15; 1 Joh 4,19), og uden Ånden er vi blot moralister, men udover mine ovenstående indvendinger er det springende punkt, hvad Åndsfulde i det hele taget er. Det vil jeg behandle længere fremme i artiklen.

Vores dåb

Dåben bør ideelt set være både en vanddåb og en åndsdaab, mener Halldorf, og sådan var det i urkirken, men da man i Oldkirken begyndte at adskille vanddåben og åndsdaaben, opstod behovet for "en anden dåb" (s.107). Hvor Jesus spørger efter omvendelse og tro blandt de døbte (Åb 2-3), dér spørger Halldorf efter "en anden dåb" (s. 107 midt og nederst), nemlig åndsdaaben, erfaringen af Helligånden, som for ham nok indbefatter erfaringen af synd og nåde, men samtidig er noget langt mere og for ham vigtigere, og det er dette mere, som er åndsfulden og guddommeliggørelsen. Ud fra de eksempler, han anfører, ser det ud til, at Åndsfulden også kan være en diffus åndelig oplevelse af fred.

Forsoningen

Halldorf mener, at Gud er forsoningens subjekt, ikke dens objekt. Det var Guds kærlighed og ikke hans vrede, der bragte Jesus på korset (s.146).

Derfor retter han skytset mod Anselm af Canterbury (1033-1109), som skrev den berømte bog *Cur Deus Homo?* (Hvorfor blev Gud menneske?), hvor Anselm fremhæver behovet for, at Guds retfærdighed tilfredsstillles. Løsningen består ifølge Anselm i, at Kristus tilfredsstillter Guds krav om retfærdighed ved at tage Guds straf over menneskene ind over sig selv. Derved frelser Kristus samtidig menneskene.

Halldorf finder tre problemer i denne model, dels at Gud synes mere optaget af sin egen ære end menneskers liv, dels at Faderen forkaster Sønnen på korset, dels at troen formindskes til en anerkendelse af Guds gerning frem for at være en bristet tillid der

skal genskabes.

Modsat Halldorf er Bibelens lære, at synden skal sones eller tildækkes (det hebraiske ord for sone, *kipper*, betyder egentlig tildække, og låget på pagtens ark, *kapporæth*, oversættes netop med sonedække), og Guds vrede skal standses (4 Mos 17,13; 2 Sam 24,25; Ez 22,30), inden mennesket kan forandres, og denne tildækning og standsning koster tildækkeren livet.

Til gengæld er det netop tildækkerens kærlighed, der forandrer menneskets hårde sind. Tildækkeren er Gud selv, som vinder sig sin kirke ved sit eget blod (ApG 20,28). Ikke alene redder han hende fra sin egen dom, men han smelter og vinder også hendes hjerte. Mennesket både forsones med Gud og forvandles til hans lighed, men modsat NT, der taler om begge dele, vil Halldorf helst tale om forvandlingen, og her bringer han igen den diffuse åndelige oplevelse ind som forvandlingens naturlige højdepunkt.

Retfærdiggørelsen

Halldorf medgiver gerne, at menneskets skyld er virkelig, og derfor er der i Bibelen også en juridisk side ved forsoningen, og derfor kan man tale om skyld og retfærdiggørelse. Men han mener, at modsætningsparret død og liv er endnu vigtigere i Ny Testamente end skyld og retfærdiggørelse. Og han konkluderer: "Hvis arven fra Adam er død snarere end skyld, siger det sig selv, at mennesket har brug for mere end at blive frikendt – det har brug for en *opstandelse*" (s. 147).

Ifølge NT skænker frikendelsen skænker også liv og opstandelse, men Halldorf opfatter frikendelsestanken modsat, nemlig som en indsnævring af Bibelens tale om frelsen. "Efter dåben venter et nyt liv – Kristuslivet – som er muliggjort af Helligånden" (s. 147), og i dette nye liv skal vi fyldes af Ånden. Denne proces er guddommeliggørelsen, som således er det egentlige begreb for frelsen. Det kan så undre, at guddommeliggørelsen kun er nævnt én gang i Ny Testamente (2 Pet 1,4), mens retfærdiggørelsen er nævnt mange gange (i Romerbrevet, Galaterbrevet og mange andre steder).

Bibelens lære er, at Guds retfærdighed først og fremmest er

Guds frelse og at dette begreb ikke kun er juridisk, men i det hele taget livgivende. Guds frikendende ord er også et hjerte-smeltende ord.

Tro

Denne del af det kristne liv behandles nærmest stedmoderligt. Han taler om bristet tillid, som genskabes (s. 145), og det er så sandt, som det er sagt, men det uddybes ikke, og troen nævnes sjældent.

Guds rige

Halldorf mener, at "Guds rige er en ny verdensorden, det paradisiske livs tilbagekomst, som skal fylde verden med 'nye himle og en ny jord' i kraft af et 'sagtmodigt og ydmygt hjerte'" (s. 63).

Modsat Halldorf er Bibelens lære dog ikke, at denne verden skal fyldes af nye himle og en ny jord, men at denne verden skal afløses af nye himle og en ny jord. Bibelens lære er også, at Guds rige kommer til os midt i denne forgængelige verden, når Jesus kommer til os og befrier os fra Djævelens herredømme (Matt 12,28).

Jesu genkomst

Halldorf bekender klart og stærkt troen på Jesu genkomst i den sidste prædiken i *Der brænder en ild*, men hvor Jesus selv taler om, at enden kommer, når evangeliet om Riget er prædikeret i hele verden, så taler Halldorf om, at "Guds folks enhed i Ånden, der synliggør kirkens enhed, fremskynder Jesu komme i historien." (s. 276)

Lære og liv

Peter Halldorf indskærper igen og igen, at han foretrækker erfaring frem for teori. Hertil må vi svare, at den lutherske lære om Helligånden netop beskriver den erfaring, man får, når man giver sig i kast med Bibelens budskab.

Hvilke erfaringer Peter Halldorf privat har på dette område, skriver han meget lidt om, men han citerer meget fra andres erfaringer.

Åndens fylde og åndsdåb

Halldorf synes (s. 78) at følge ortodoks teologi, der skelner mellem på den ene side Kristi åndepust påskedag (Joh 20,19-23), hvor Ånden bliver givet, og på den anden side Helligåndens personlige komme pinsedag. Påskedag bliver mennesket en ny skabning og et lem på Kristi legeme, og pinsedag får menneskene Helligånden som en personlig gave. Påskedag og pinsedag er i henseende til Ånden to forskellige erfaringer. Pinsen fuldbyrder påsken (s.79). I den første menighed kom det til udtryk ved, at håndspåbyggelsen fuldbyrdede dåbshandlingen, mener Halldorf (s. 79). På denne måde bliver åndsdåben en bibelteologisk nødvendighed, så vi har brug for mere end blot en dåb til Jesu død og opstandelse. Vi skal også have en særskilt åndsdåb, en "anden" dåb. *Det er, når vanddåben ikke længere knyttes til dåben i Helligånden, at der opstår et behov for en senere compensation i form af en anden" dåb* (s.107).

Men ifølge Bibelen er der kun én forskel på påskedag og pinsedag, og det er den forståelige og dermed enestående tungetale, som *offentliggør* apostlene som vidner for alle verdens folkeslag om den opstandne og himmelfarne Jesus (Luk 24,49; ApG 1,8). De var vidner i forvejen, men nu træder de offentligt frem – præcis som Jesus ved sin dåb. I modsætning til Halldorf skelner de bibelske skrifter skelner ikke på anden vis mellem påske og pinse. Der er ikke tale om, at de den ene dag bliver nye skabninger, og 50 dage efter får Helligånden som en personlig gave. Hvor står dog det?

Som eksempler på mennesker, der har oplevet åndsfylde og åndsdåb nævner Halldorf både en ung russer, Nicolas Motovilov, som i 1831 havde en samtale med mystikeren Serafim af Sarov (1759-1833) ude i de russiske skove, og han nævner Frank Mangs (1897-1994). I begge tilfælde citerer han deres beskrivelse af den oplevelse, som Halldorf anser for at være udtryk for henholdsvis åndsfylde og åndsdåb. Han citerer Frank Mangs som følger (s 115):

"Hele min indre verden, nej, hele mit liv med ånd, sjæl og krop blev gennemskyllet, gennemrystet, gennemstrømmet af en bølge, der virkede som en fysisk flod, men som i virkeligheden

var noget uendeligt meget mere. Det var en strøm af renhed og hellighed, en strøm af overnaturlig glæde og fred. En strøm, som forbrændte og samtidig tændte. En strøm, som fik den guddommelige verdens virkeligheder til at blive mere virkelige, end de nogensinde havde været.”

Det er den type oplevelser, der altid dukker op i debatten, når den karismatiske bevægelse drøftes, og de er efter mit skøn stridens kerne. Er de udtryk for åndsfulde og åndsdele i kristen og bibelsk forstand eller ikke?

Mindst fire ting kendetegner en sådan oplevelse:

- 1) Jesus, synd og nåde nævnes ikke med et ord.
- 2) Der er intet i denne beskrivelse, som gør den til en særlig kristen oplevelse.
- 3) Den type oplevelser er ikke nævnt i Bibelen.
- 4) Den type oplevelser rummer intet forkert.

Disse kendetegn rejser et vigtigt spørgsmål:

Er det nok, at en oplevelse ikke indeholder noget forkert, eller skal den også indeholde noget umiskendeligt og klart kristent for at være ægte bibelsk fylde af Helligånden?

Det mærkelige er, at man kan stille det samme spørgsmål til en prædiken, og jeg mindes mange sige, at det ikke er nok, at en prædiken ikke indeholder noget forkert, men at den også skal indeholde det rigtige for at være en god, sand prædiken. Når sådanne krav stilles til en prædiken, skal samme standard så ikke gælde en åndelig oplevelse?

Er det nok at opleve en ubestemmelig rislende glæde for at opleve åndsfulde, eller skal det være glæde over noget ganske bestemt, nemlig syndsforladelsen, altså visheden om at være et Guds barn, være Guds elskede, hellige og udvalgte (Kol 3,12), før man kan tale om åndsfulde?

Hvis man er dybt deprimeret og tyngt af sorger, men klamrer sig til Jesus som det eneste faste holdepunkt, har man så en dyb erfaring af Helligånden eller er man bare en af de der almindelige lutherske kristne, som ikke ved så meget om Helligånden?

Hvis man stoler på Jesus som sin frelser og Herre og følger ham, er man så døbt med Ånden, eller skal der mere til?

En anden oplevelse sætter Frank Mangs i relief:

”Nu følte jeg mig som født på ny, gennem åbne porte var jeg trådt lige ind i paradiset.”

Det er Martin Luthers tårnoplevelse efter at han i årevis havde slidt med Bibelen og kirkelæren for at finde fred med Gud på evangeliets grund. Forskellen fra Frank Mangs oplevelse er markant. For det første er det en oplevelse med Bibelen, og for det andet kommer den som en befrielse efter lang tids forsøg på at finde Bibelens mening og Guds frelse i netop denne mening. I samme tekst kritiserer Luther også dem, der pludselig fra ingenting bliver til de ypperste, mens de hverken har arbejdet, været anfægtet eller har erfaret noget, men ved et blik på Bibelen har inddrukket hele dens ånd. Denne kritik er meget bemærkelsesværdig. Dels kritiserer han dem, som mangler livserfaring med Bibelen, og dels bruger han udtrykket ”at inddrikke dens ånd” om erfaring med Bibelen.

Valget mellem lutherdommen og pinsevækkelsen er altså ikke et valg mellem lære og liv, men mellem to forskellige slags liv. Både Luther og pinsevækkelsen har en lære, som omhandler både de begivenheder, som Gud har gjort, før vi blev født, Jesu død og opstandelse for eksempel, og de ting, som vi erfarer, nemlig Åndens gerning i hjertet, men der er forskel på disse to lærdomme. Ikke alene har pinsefolkene en anden lære om det, der skete med Jesus, men de har også en anden lære om Åndens gerning i de troende.

Konklusion

Halldorf præsenterer os for en konsekvent omtolkning af hele den kristne tro fra først til sidst. Elementer fra klassisk kristendom kan sagtens indgå, men de skal alle tjene det ene formål, at det kristne livs virkelige mål er at blive fyldt af Helligånden, hvor åndsfulde i hans vejledning netop er diffuse og konturløse åndelige oplevelser, der ikke har Kristus i centrum. Selv om han principielt udtaler, at den slags åndelige oplevelser både skal udgå fra korset og føre hen til korset (s.172), så er han ikke konsekvent i praksis.

Den gammeldags pinsevækkelse er også forandret hos ham.

Jørgen Sejergaard f. 1953.

Cand.theol. 1984. Sognepræst i Karlebo siden 1984.
Tidl. rejsesekretær i KFS og DBI. Forfatter til en række
bøger, senest Jehova eller Jesus, Credo 2001.

Den er blevet kirkeliggjort og har fået en meget lang kirkehistorie. Hele 16 århundreder er den blevet udvidet med. Men man skal ikke tage fejl. I Halldorfs forfatterskab er det pinsevækkelsen, der har erobret kirken og dens historie, ikke pinsevækkelsen, der er blevet væsensforandret i sin grundindstilling. Hvis Halldorfs linje vinder kirken, så kan vi smide så godt som hele den lutherske kirkes indsigt, kamperfaring og lovsang på lossepladsen.

Årsagen til hans popularitet

I dag er kristne mennesker ikke tilfreds med at finde eventyret i hverdagen og med en middelmådig præst – selv om han forkyn-der sandheden – i en middelmådig menighed med få åndelige oplevelser. I dag vil man have et spændende familieliv, et spændende arbejde og et spændende menighedsliv, ligesom vi læser om det i Ny Testamente. At NT's kristendom var en martyrkristendom hører man ikke så meget om.

Det medfører, at man naturligt søger derhen, hvor der sker noget, bare man udtaler Jesu navn over det. Om det så virkelig er Jesu sandhed, der driver værket, undlader mange at undersøge, for det er så besværligt og ligger slet ikke i tiden. Spændende prædikanter og spændende oplevelser tiltrækker folk, og her kan Halldorf levere varen, både i tale og skrift.

Hans viden og belæsthed er omfattende og hans formidlings- evne er medrivende. Det kræver indsigt, vished og vilje til at gå mod strømmen, hvis man skal undgå at blive revet med af det

budskab, han forkynder. Mange oplever hans budskab forfri- skende, men overser det, der afviger fra Bibelen.

En anden og seriøs årsag til bogens popularitet er, at mange, ikke mindst præster, synes at være kørt trætte i de vanlige formler om Helligånden og dens virke. Heroverfor er Halldorfs sprog og tankeverden meget sprudlende og forfriskende, så mange har fået en helt ny oplevelse af, at Ånden er nærværende og kommer dem ved. De fik noget nyt at forkynde.

Denne nødsituation skal man ikke tale ilde om. I vor luther- ske kirke har vi mange hjertevarme vidnesbyrd om Jesus, og vi har mange sprudlende salmer om Ånden, men vi mangler i dag prædikener og undervisning om Ånden, der virker lige så forfri- skende som Halldorfs bøger. Her er der meget forsømt, som skal indhentes.

Hvis man vil læse noget, som virkelig graver dybt og giver et sundt og livgivende alternativ til Halldorfs lære, så vil jeg anbefale Svend Lefeldts bog *Den kristnes kamp – et studie i Luthers teo- logi* (Gad 1949). Den er en livgivende forening af lærd afhandling og opbyggende forkyndelse og han viser, hvorledes Luther tog direkte stilling til og et grundigt opgør med katolsk mystik, som netop er en vigtig inspirationskilde for Halldorf og den strømning, som han er en del af.

1 Kenosis er græsk og betyder afkald.

Horisont er spalten, hvor redaktionens medlemmer vil forsøge at sætte aktuelle og principielle forhold ind i en større sammenhæng. Spalten vil også indeholde passager fra den kirkelige debat og klip fra forskellige blade og aviser.

Fremtidens kirke

I Dansk Bibel Instituts blad DBIposten, februar 06, skrev cand.it/theol Søren Nielsen om fremtidens kirke.

Søren Nielsen peger på mange forhold, som missionshusfolket bør gennemtænke og være bevidst om. Mange steder står ældre missionsfolk uforstående overfor spørgsmålet: Hvorfor køber unge og yngre familier ikke "missionshus- og kirkemodellen" som ellers har været gangbar i flere generationer? I et forsøg på at afdække, hvordan mange unge tænker, skriver Søren Nielsen: *"Den sørgelige sandhed er, at mange i den opvoksende generation simpelthen er forvirrede i spørgsmål om kirke, tro og liv. Det må ikke forveksles med manglende fordybelse i skriften – hvilket jeg tror ofte er anklagen."*

Senere i samme artikel sættes der fokus på de tre udfordringer, som det etablerede står over for, nemlig: relativisme, opgør med autoriteterne og autenticitet (ærlighed). Om dette sidste skriver Søren Nielsen:

"Ærlighed frem for alt. Det er ikke så meget argumenterne eller dogmerne, der imponerer, men om afsenderen rent faktisk mener, hvad han siger – om det betyder noget for ham. Derfor tages der ofte afstand til den etablerede kirkes ritua-

lisering og liturgi. Hvis alt er planlagt og lagt i faste rammer, hvor bliver personerne og Guds ledelse så af? Der ønskes menneskelig nerve og gennemsigtighed i det, der foregår. Der skal i gudstjenesten være plads til et "hovsa" og et improviseret indslag.

Der kunne siges langt mere om strømningerne i den opvoksende generation. Vi ser tendenserne omkring os, og vi kommer til at se mere til dem. Det er vigtigt, at vi som etablerede kirker er opmærksomme, og ikke bare ignorerer tendenserne. Jeg tror også, vi kan lære noget. Udfordringen er, at vi samtidig skal være tro mod den uforanderlige Gud."

Mange steder ser generationerne forskelligt på missionshusarbejdet, mødeformer, traditioner m.m. Ofte er der en forståelseskluft, hvor de ældre er trygge ved den fast og velkendte "mødeliturgi" og de unge ønsker forandringer, ikke bare af mødeformer, men af store dele af missionshusarbejdet. Ønsket og behovet hos mange unge familier er helmenighed, hvor hele familien kan deltage i mødet/gudstjenesten og at det sker på tidspunkter, hvor alle i familien er friske. Det er et ønske, som ikke bare skal ignoreres med et: "det har vi aldrig gjort før", Nej, tværtimod er det et ønske, som bør kunne besvares og man bør kunne finde

løsninger gennem respekt og dialog for hinanden uden at man begynder at mistænkeliggøre hinanden.

Svært er det. De ældre vil typisk opleve et "hovsa", som noget overfladisk, hvor de unge vil opleve det som det friske pust, fordi det er ægte.

For et par generationer siden, da havde mange faktisk dette "ungdommelige" syn på prædikenen. Hvis prædikanten havde fuldt manuskript, da oplevede mange missionsfolk det som mindre ægte end uden papir.

EK

Livets paradokser

Det seneste nummer (4/2006) af *Domino*, der udgives af et netværk af danske frikirker ved navn *FrikirkeNet*, har temaet "Livets paradokser".

Her fortæller en række mennesker om, hvordan deres Gudstro er blevet udfordret af forskellige svære hændelser, som f.eks.: når helbredelsen udebliver, når man må leve med et handicap, eller når man mister den, man holder af.

Den kendte danske "helbredelsesprædikant", Hans Berntsen, som selv har måttet gennemgå en hofteoperation pga. slidgigt, udtaler:

"Mit forhold til Gud er overhovedet ikke påvirket af, at han ikke har helbredt mig,

selv om han helbreder mange andre, når jeg beder for dem. Jeg har aldrig talt imod at bruge lægerne. Gud kan også bruge dem til at gøre os raske. Og jeg har hele tiden vidst at Gud ikke helbreder alle...

At han ikke har helbredt mig, betyder da ikke, at jeg er holdt op med at tro på, at Gud helbreder syge. Helbredelse kan kun modtages som en gave fra Gud. Den har vi ikke krav på. Alt fra Gud er en gave."

Det er i sig selv glædeligt at dette emne tages op i en så bred frikirkelig sammenhæng, hvor det ellers ofte er et helt andet indtryk af sygdom og helbredelse, der formidles. Flere af de personlige fortællinger vidner også om en tro, der blev prøvet og modnet igennem det svære. Perspektivet blev flyttet fra det timelige til det evige.

Man kunne ønske, at mange i den frikirkelige del af Danmark lod sig inspirere til kritisk at gennemtænke praksis i lys af dette. Der er langt fra en enkel tillid til, at Gud hører bøn, til det helbredelses-hysteri, der trives visse steder. En falsk, oppustet forventning om mirakuløs helbredelse hjælper ingen – og da mindst af alle den syge.

FBP

Bibelen tilbage til albanerne

Under overskriften 'Bibelen tilbage til albanerne' skrives der i januarudgaven af Det Danske Bibelselskabs blad:

"For 38 år siden proklamerede Albanien diktator Enver Hoxha stolt, at hans land nu var verdens første ateistiske stat. Kirker blev revet ned eller omdannet til

fabrikker, biografer eller stalde. Præster, der blev grebet i at døbe, endte i fængsel sammen med politiske fanger, hvor tortur var udbredt.

'Mine forældre var bange for at fortælle mig om deres tro, da jeg voksede op under kommunismen', husker Altin Hysi, den 35-årige generalsekretær for Det Albanske Bibelselskab. 'I skolen lærte vi, at Gud er en løgn. Vi blev hjernevasket og fik fortalt, at kommunistpartiet bedst vidste, hvordan livet skulle leves. Men nu er der en stor tørst efter at høre Guds ord', fortsætter han. 'Da kommunistpartiet faldt, blev kirkerne stuvende fulde af folk, der ville høre om alt det, der førhen var forbudt. De ældre genoplevede de bibelske historier, de unge hørte dem for første gang, og folk blev hurtigt kristne'.

Da Albanien for snart 15 år siden blev frit, strømmede folk til friluftsgudstjenester, mens der blev bygget nye kirker, og meget snart kan man erhverve sig den første nyoversættelse af Ny Testamente siden 1850 ... Tidligere var det ikke muligt. Det er det nu, men til gengæld er behovet kolossalt ..."

Et vidnesbyrd om, at selv den mest hårdnakkede diktator eller anden udefrakommende magt ikke kan standse menneskets tanker og ønsker om at leve Gud nær. Vi, der har rigelig adgang til Guds ord, har vist svært ved at forestille os, hvor ufatteligt vanskeligt det må være at leve uden nogen chance for at kunne læse i Bibelen. I artiklen bruges udtrykket "en stor tørst efter at høre Guds ord". De var der altså, de der ønskede at leve

Gud nær.

I Guds rige hersker ofte helt andre og for mennesketanken helt ulogiske love. I 2 Mos 1,12 står der f.eks. om israelitterne i Ægypten: "Men jo mere de plagede dem, des flere blev de...". Man skulle jo netop tro, at det svære liv gjorde det af med dem. Men nej. Der hersker en anden lov i Guds rige. Det er set andre steder, hvor et totalitært styre har måttet opgive magten.

Andetsteds i bladet står:

"Da diktaturet faldt i 1991, flygtede Altin Hysi ligesom flertallet af sine skolekammerater. Han fik asyl i Østrig, og her blev han en kristen. 'Jeg havde kun én gang før set en bibel. Den var smuglet ind og skjult i en kammerats hjem. Men i flygtningelejren så jeg for anden gang en bibel, og jeg fik foræret et nytestamente af nogle missionærer, der arbejdede i lejren'.

'Jeg begyndte at læse og blev grebet. Jeg så mig selv som i et spejl, der afslorede, hvordan jeg var, og hvordan jeg burde være i Guds øjne, og det var noget helt andet end det, jeg selv drømte om og havde regnet med ...'."

Netop dette understreger vigtigheden af, at Bibelen uddeles og bliver kendt. Guds ord er levende og virksomt (Hebr 4,12) og skaber ved Ånden troen i menneskers hjerter. Guds levende og blivende ord genføder (1 Pet 1,23).

I lyset af dette må Bibelselskabets og andre organisationers indsats med at sørge for bibler til så mange som overhovedet muligt siges at være endda meget prisværdigt.

LDM

dåb

Spørgsmål om dåb er virkelig noget, der kan skabe splittelse mellem kristne mennesker. Nogle regner nærmest slet ikke med dåben som en gudgiven ordning. Andre igen gør ligefrem dåben til en slags magi, der i sig selv virker til frelse for mennesker. Jeg vil i denne artikel forsøge at klarlægge, hvad Bibelen lærer os om kristen dåb.

Guds ordning

Først skal det understreges, at dåben ikke er en ordning, kirken har indført. Dåben er en ordning, Gud har givet os, og Gud sætter dåb på linje med evangeliets forkyndelse:

"Gå derfor hen og gør alle folkeslagene til mine disciple, idet I døber dem i Faderens og Sønnens og Helligåndens navn, og idet I lærer dem at holde alt det, som jeg har befaleet jer. Og se, jeg er med jer alle dage indtil verdens ende." (Matt 28,19-20).

At dåben er en befaling fra Gud og ikke en skik, kirken har fundet på, ses også af, at før kirken blev grundlagt – før pinsedagen – var dåben noget apostlene befalede, ikke noget de rådede til:

"Peter svarede: 'Omvend jer og lad jer alle døbe i Jesu Kristi navn til jeres synders forladelse, så skal I få Helligånden som gave'." (ApG 2,38).

Når f.eks. Frelsens Hær ikke døber, fordi de ligestiller dåben med omskærelsen (som er en jødisk ceremoni, der aldrig kan være bindende for kristne mennesker) er det dybest set en forkastelse af de nådemidler, Gud har befaleet os at bruge.

Vi kan dog støde på tolkninger fra den historisk-kritiske teologi, der gør et stort nummer ud af at "bevise", at dåbsbefalingen ikke kan føres tilbage til Kristus, og at dåben dermed ikke er et sakramente.¹ Man påstår, at når apostelkirken brugte dåben, var det fordi kirken var påvirket af jødiske og hedenske regler, samt af johannesdåben. Det skulle så være på grund af denne påvirkning, at apostlene fandt på at døbe de nye kristustroende. Dette til trods for, at den opstandne Jesus giver dåbsbefalingen i Matt 28,19. Jesu befaling kan dele af den liberale teologi dog også komme om ved. Man påstår blot, at Jesu Kristi opstandelse er urkristent almengods, dvs. en almen opfattelse, der ikke bygger på Kristi opstandelse, men derimod på et ønske om en opstået frelser. I dette sporer man mere en aversion mod klassisk kristendom end et forsøg på at føre saglig teologi.

Man kan også møde den kritik af dåben, at den skulle være lovisk, nu da det jo fremhæves, at den er befaleet af Kristus. Men det er forkert, idet dåben ganske vist er befaleet som en særlig måde at tilegne sig evangeliet på, men kirkens binding til dåben

er lige så lidt lovisk som det, at kirken er bundet til evangeliets prædiken. Derfor skal det også siges, at mennesker kan eje nåden og frelsen uden dåb, fordi evangeliet – før brugen af sakramenterne – forkynder hele Kristi frelsesvej. Dette berøver dog ikke dåben karakter af at være en guddommelig ordning, lige så lidt som nadveren ophører med at være guddommelig ordning, når troen på syndernes forladelse også kan være til stede uden nadver – på grund af evangeliets ord alene.

Vandet

Til dåben hører vand, idet Skriften ikke nævner noget andet element, hvormed dåben skulle kunne udføres. Hvis vand erstattes med en anden væske, er dåben gjort til noget usikkert. Og den, som er døbt på sådan vis, skal regnes for udøbt. Luther kalder det for hån af sakramentet, dersom nogen vil anvende et andet element end vand.

Når det gælder vandets anvendelse, kan det ske ved neddykning, overhældning eller bestænkning. Det græske *baptizein* betyder nemlig ikke blot neddykning, men enhver form for renselse. Det fremgår af Luk. 11, 38, hvor *baptizein* betyder vaske:

”Farisæeren undrede sig, da han så, at han ikke vaskede sig før måltidet.” (Luk 11,38).

De, de forkynder at bibelsk dåb skal ske ved fuld neddykning, tager altså fejl.

Hvad der gør dåben til dåb

Det der gør dåben til Kristi dåb er, at Kristus har knyttet sin befaling og sit løfte til dåben.

Til dåben hører således: 1) Vandet. 2) Vandets anvendelse. 3) Kristi ord, nemlig: Matt 28,19.

Matt 28,19 er den kristne kirkes dåbsformel. Derfor er enhver, der er døbt i Faderens og Sønnens og Helligåndens navn, ret døbt, hvad enten det er foregået i en luthersk kirke eller ej. Når mennesker fra f.eks. den katolske, den ortodokse eller fra en baptistkirke ønsker at blive medlemmer af en luthersk kirke som f.eks. folkekirken, skal præsten her ikke foretage ny dåb. Han

skal derimod undersøge, om konvertitten (det kommende nye medlem) er døbt i Faderens, Sønnens og Helligåndens navn. Og vedkommende kan fuldt ud have tillid til sin dåb på lige fod med mennesker, der er døbt i eksempelvis folkekirken. Iflg. Jesu egen befaling, kan der nemlig ikke sættes spørgsmålstegn ved dåb, der er foretaget i Faderens, Sønnens og Helligåndens navn. At mange baptistpræster og frikirkepræster kræver gendåb, når trafikken går den anden vej, er hverken en hæderlig måde at bygge kirkesamfund på eller en god måde at yde sjælesorg på, når præsten skal hjælpe mennesker til forståelse for dåbens sakramente. Dette krav om gendåb er derimod en total misforståelse af nogle af kristendommens mest centrale og vitale dele, hvilket skulle være klargjort i argumentationen for, at dåben er evangelium og en gave fra Gud og ikke menneskets bekendelse. Og til de mennesker, der er blevet gendøbt: Bekend denne synd, at du på et tidspunkt lod dig overtale til at tvivle på, hvad Gud allerede havde givet dig. Og tak så Gud for, at din dåb trods dette svigt fra dig stadig gælder, og ikke kan tages fra dig. Du har stadig Guds nåde og evangeliet gælder stadig for dig!

Dåben som nådemiddel

Dåben er et middel, Gud har givet os. Gennem dåben vil Gud på en særlig måde skænke den syndsforladelse, som er forhånden gennem Kristi stedfortrædende død på korset.

Med andre ord: Dåben er et middel til retfærdiggørelse. Derfor skal det også understreges, at dåben ikke er en handling, vi gør for Gud. Den er ikke vores bekendelseshandling (som man møder det hos baptister og i mange frikirker).

DÅB ER IKKE VORES MÅDE AT FORTÆLLE, AT VI VIL HØRE GUD TIL.

Dåben er derimod Gud, der gør noget med os. I dåben skænker Gud os syndernes forladelse.

Ligesom evangeliets ord giver og styrker troen, fordi ordet lover syndernes forladelse, (“I er jo ikke genfødt af en forgængelig, men af en uforgængelig sæd, Guds levende og blivende ord.” (1

Pet 1,23)) er dåben, på samme måde, rakt frem, af samme nåde, som et middel til at styrke og opvække troen. Derfor er dåben sammen med evangeliet et bad til genfødsel og fornyelse i den Hellige Ånd ("...frelste han os, ikke fordi vi havde gjort retfærdige gerninger, men fordi han er barmhjertig; det gjorde han ved det bad, der genføder og fornyer ved Helligånden." (Tit 3,5)).

Man kan af og til møde påstanden om, at genfødselen kun virkes gennem dåben og ikke også ved evangeliets ord. Men denne påstand er ikke hentet i Skriften, og er afvist ved citatet fra 1 Pet 1,23.

Nogle finder det vanskeligt, at dåben også er et bad til genfødsel ved voksendåb, hvor den voksne allerede, før dåben, er kommet til tro, og blevet genfødt gennem troen på evangeliets løfter. Men denne vanskelighed er ikke et større problem end selve evangelieordets skabende kraft. Sagen er, at ligesom evangeliets ord beholder sin genfødselende kraft, og viser denne kraft, når evangeliet forkyndes til syndernes forladelse for de, der allerede har fået troen, således gælder det også for dåben, når den meddeles voksne, som allerede er troende og genfødt.

Det, som skiller dåben fra evangeliets ord som nådemiddel, er ikke, at den enkelte i dåben genfødes og modtager syndernes forladelse. Dette sker nemlig også gennem evangeliets ord, når den enkelte hører det prædike til sig.

DET DER GØR DÅBEN TIL ET SÆRLIGT NÅDEMIDDEL ER, AT DEN ENKELTE I SIN DÅB TILSIGES NÅDEN GENNEM ANVENDELSE AF VAND.

Således er dåben et synligt ord (*verbum visibile*). Ligesom ordet går ind i øret for at ramme hjertet, således er den synlige gudstjenestehandling, som dåben er, beregnet til at gå gennem øjet ned i hjertet.

Altså: Der sker egentlig ikke andet og mere i dåben, end der "normalt" sker ved gudstjenesten, når evangeliet prædikes til

syndernes forladelse. Alle, der er kommet i kirke, kan høre ordet, tage det til sig og lade sig velsigne af dets løfter. Præcist det samme sker i dåben. Den er også evangeliets forkyndelse.

FORSKELLEN PÅ DÅBEN OG ORDETS PRÆDIKEN ER, AT DÅBEN IKKE ER RETTET MOD ALLE, MEN MOD DEN ENKELTE.

Den døbt kan nu sige, det var mig, ikke de andre, der blev våd i Faderens, Sønnens og Helligåndens navn. Det var mit navn, der blev nævnt, da evangeliets løfte lød, ikke de andres navne. Dermed kan den døbt trøste sig med, at løftet om at få syndernes forladelse og blive et Guds barn har lydt helt særligt til mig, der er døbt i Faderens, Sønnens og Helligåndens navn. Gud målrettede denne forkyndelse af ordet mod mig, idet han sørgede for, at jeg blev våd i hans navn, og mit navn blev nævnt offentligt i denne forbindelse. Det er nok muligt, at evangeliet blev forkyndt generelt samme dag fra prædikestolen, men jeg, der er døbt, modtog det på den særlige måde. Hvilken trøst for en anfægtet synder. Tænk, at kunne hvile i, at Guds nåde allerede har åbnet døren til hans rige, også for mig!

Omvendt: Den, der har hørt evangeliet forkyndt fra kirkens prædikestol, og taget imod det i sit hjerte, men som ikke er døbt, er dog som døbt. Evangeliet er nemlig blevet rakt ham, og han har taget imod det til frelse. Dermed er det dog under ingen omstændigheder sagt, at vedkommende skal fortsætte med at leve som udøbt. Gud har jo befalet ham at tage imod den synlige forkyndelse af evangeliet, som ligger i dåbens nådemiddel.

Både romersk katolske og romaniserede lutheranere underviser galt om dåben som nådemiddel. Iflg. romersk opfattelse gør dåben et menneske delagtig i nåden alene gennem den blotte dåbshandling (*ex opere operato*), dvs. uden, at der er tale om personlig tro, der kan gribe syndernes forladelse, hos den der døbes. Men dette er galt, for også ved brug af sakramenter må

der være tro, der kan gribe løfterne og modtage det, der loves.

Grunden til, at jeg finder det relevant at nævne den katolske lære om *ex opere operato*, er, at den romerske lære har inspireret nogle lutherske teologer, der påstår, at der kan finde genfødelse sted i dåben uden, at der samtidig foreligger en tro på syndernes forladelse. Disse teologer tænker sig dåbens virkning som en slags kraft, man kan få uden at skulle tro. De hævder, at de døbte - også selvom de forbliver vantro - dog er Kristi lemmer. Ligeledes hævdes det, at disse døbte og vantro dog ejer Kristi Ånd i sig som en gave, der er givet for hele livet. Man møder af og til denne teologi, når man er til begravelse, hvor der kan tales hjertevarmt om, at afdøde jo blev døbt den og den dato, og dermed er vedkommende jo et Guds barn, da dåben jo genføder. Svaret er: Ja, dåben genføder i den forstand, at ordet, der bærer dåben, lover syndernes forladelse. Men ingen har lov at love døbte uden tro på dette ord syndernes forladelse og evigt liv.

DET ER EN STOR VELSIGNELSE, AT GUD GAV OS DÅBEN SOM NÅDE- MIDDEL, MEN VI MÅ IKKE LOVE HINANDEN, AT DET ER DÅBEN, DER FRELSE.

Frelsen gives til denne verden af Jesus, der ofrer sig selv for os. Og den enkelte af os får del i denne frelse ved tro på dette. Troen på Kristus gør os retfærdige, siger Guds ord:

”Den derimod, der ikke arbejder, men tror på ham, som gør den ugudelige retfærdig, ham regnes hans tro til retfærdighed.” (Rom 4,5).

Dette løfte rækkes til den enkelte som en speciel forkyndelse i dåben, og det rækkes til hele forsamlingen gennem ordets forkyndelse i menigheden, hvor den enkelte har mulighed for at tage imod det. Men vi må ikke tro, at dåbens forkyndelse åbner døren til Guds rige på en anden måde end ordets forkyndelse af evangeliet. Det er samme forkyndelse på to forskellige måder.

Johnny Søndberg-Madsen f. 1953

Cand.theol. 1986

Sognepræst i Torslev og
Østervrå, Vendsyssel

- 1 Et sakramente er, som den lutherske kirke definerer det, en handling der er befalet af Jesus med løftet om syndernes forladelse. Denne handling er knyttet til synlige tegn, som Jesus har befalet at bruge. Set fra denne definition er der to sakramenter: dåb og nadver, hvor de synlige tegn er vand, brød og vin. Når den katolske kirke har syv sakramenter, er det fordi den definerer begrebet anderledes. Foruden dåben og nadveren har katolikkerne konfirmationen, boden, den sidste olie, præstevielsen og ægteskabet. Men konfirmationen, boden, den sidste olie og præstevielsen har ikke Guds befaling knyttet til sig. Ægteskabet er ganske vist en guddommelig ordning, men det har ikke fået knyttet et løfte om syndernes forladelse til sig.

Menighed i en postmoderne tid

Den tid, som Guds kirke har skullet være kirke i, har ændret sig meget i årenes løb. Samfundsformerne har ændret sig, og dermed også menneskets tanker om sig selv: Hvem er jeg? Hvad er jeg her for? Er der en højere tanke med, at jeg er her?

I de første 1600-1700 år i kirkens historie, var hele samfundsofbygningen baseret på autoriteter, som herskede enevældigt. Dette havde også sin dybe afsmitning på kirken, og måden at tænke kirke på. Beslutningerne i kirken lå alene i embedet.

I oplysningstiden kom kravene om enevældens afskaffelse, folkestyre, menneskerettigheder og drastisk reduktion af kirkens magt over samfundslivet. Desuden var tiden præget af en tillid til, at der gennem oplysning – om naturvidenskab og filosofi – kunne skabes et bedre menneske.

Det betød, at autoriteterne langsomt blev sat i baggrunden. Det blev tilladt at stille spørgsmål ved autoriteternes beslutninger. Det gjorde sig gældende i samfundet og i kirken. Det var en af grundene til lægmandsvækkelserne i Norden anført blandt andre af Hans Nielsen Hauge. Præsterne havde ikke længere den fulde autoritet, så mennesker blot blindt fulgte dem.

Denne tendens har forstærket sig op gennem de sidste ca. 100 år. Vort samfund er blevet et meget individualistisk samfund, hvor det enkelte menneske er sin egen lykkes smed. Der findes efter tidens tankegang ikke længere entydige, universelle sandheder. "Gud er død/eksisterer ikke". Der er intet udenfor mennesket, der kan legitimere én given sandhed eller én given moral. Moral findes kun i kraft af, at man erkender den.

Alle ting er flydende – alt er tilladt, så vidt som man tillader det.

Det er ind i denne tid, kirken er kaldet til at være kirke. Da bliver det også klart, hvorfor det i dag er så vanskeligt at være kirke med en endegyldig sandhed. En sandhed som ikke står til diskussion, en sandhed som ikke kommer fra menneskets eget indre, en sandhed der ikke er opstået i en gruppe, men en sandhed der er dikteret af en levende Gud udenfor menneskeheden.

Denne tanke passer slet ikke ind i nutidsmenneskets tankegang.

Menigheden

Guds menighed består af mennesker (dvs. syndere), der er blevet kaldt ud af denne verden for at blive Guds folk. "Han frelste os og kaldte os med en *hellig kaldelse*, ikke på grund af vore gerninger, men efter egen beslutning og af den nåde, som var givet os i Kristus Jesus for evige tider siden." (2 Tim 1,9). Menigheden består altså af de mennesker, der i Jesus har fået del i Guds nåde og syndernes forladelse. "Men I er en udvalgt slægt, et kongeligt præsteskab, et helligt folk, et ejendomsfolk, for at I skal forkynde hans guddoms magt, han som *kaldte jer ud af mørket til sit underfulde lys*." (1 Pet 2,9).

Peter skriver her til menigheden, ikke kun til dens ledere. Det betyder også, at alle kristne er kaldet til at være præster for Gud. Som kristne skal vi ikke først igennem en stedfortræder for Guds søn, men som kristne har vi direkte adgang "ind for nådens trone, for at vi kan få barmhjertighed og finde nåde til hjælp i

Ejler Nørager Andersen f. 1962

Prædikant i LM på landsplan. Afdelingsmissionær i LM, Sønderjyllands afdeling, opgaver indenfor sjælesorg.

rette tid." (Hebr 4,16) Dette er ikke noget selvbestaltet, som de kristne har taget, men det beror på en kaldelse fra Gud selv, "han som kaldte jer ud.." (1 Pet 2,9)

Denne kaldelse betyder, at enhver kristen "er en udsending i Kristi sted." (2 Kor 5,20) For kaldelsen havde et formål: "for at I skal forkynde hans guddomsagt." (1 Pet 2,9) Det betyder imidlertid ikke, at der ikke skal kaldes nogle til den tjeneste og opgave det er at prædike eller forkynde Guds ord. Men det er ikke prædikeembedet, der er menighedsskabende. For det er alene Guds Ord og de sakramenter, der forvaltes ved tjenesten, der er menighedsskabende. Med andre ord, så er det Gud selv der skaber sin menighed på jord, og vi er blot forvaltere af en tjeneste, som Gud har givet til dem, der tror på Jesus.

Derfor er Guds menighed der, hvor de Kristus-troende samles om hans ord og sakramenter.

Menighedens navne

Der bruges flere forskellige navne om menigheden i NT. Disse forskellige navne beskriver og udfylder menighedens helhed. Blandt andet nævnes:

- Guds hus (Hebr 10,21)
- Guds husstand (Ef 2,19)
- Kristi legeme (Ef 1,22-23)

Huset eller hjemmet betegner trygheden. Menigheden må være et sted, hvor mennesker finder tryghed og hvile. Her må jeg kunne være som den jeg er, for jeg er i mit hjem. Er der noget mennesker spørger efter i vores tid, så er det steder, hvor de kan få lov at være dem, de er.

Det hænger nøje sammen med Guds husstand. I en husstand på Paulus' tid var der børn, teenagere, unge, voksne og gamle. Der var plads til alle og der var opgaver til alle. Det må også kendetegne Guds menighed i dag, dersom vi skal tage det

kald, Gud har givet os, alvorligt. Børn og voksne har ikke samme opgaver i hjemmet, det har teenageren og den ældre heller ikke. På samme måde også i Guds husstand.

Målet er, at hvert medlem af husstanden finder ind i de opgaver, de hver især finder sig til rette i. Derfor taler Bibelen også om menigheden som Kristi legeme. På legemet har hvert enkelt lem sin funktion, sådan også med hvert enkelt lem på Kristi legeme. Som mennesker er vi forskellige, det gælder også i Guds menighed, men vi er kaldet af Gud til at være lem på Kristi legeme for at udfylde den funktion, Gud havde tiltænkt hver enkelt af os. (1 Kor 12,12-26)

Vi skal derfor tjene, hver med vore evner og nådegaver, for da er det, at Kristi legeme vokser. "Ud fra ham føjes hele legemet sammen og holdes sammen, idet hvert enkelt led hjælper til med den styrke, det har fået tilmålt, så legemet vokser og opbygges i kærlighed." (Ef 4,16) I Guds menighed skal jeg hjælpe til med den styrke, de evner, de nådegaver jeg har fået tilmålt, uden at mistænkeliggøre de andres nådegaver eller evner. Alt i Guds menighed skal prøves på Guds ord, men vi må aldrig i udgangspunktet mistænke hinanden for at ville føre noget forkert ind i menigheden, blot fordi vi er forskellige som mennesker og udrustet forskelligt.

Lad "fædre" være "fædre", "mødre" være "mødre", "børn" være "børn", "teenagere" være "teenagere", og lad så hver enkelt tjene med de nådegaver, han har fået. Så vokser og opbygges Guds menighed i kærlighed.

Når det så er sagt, så skal det også siges, at dårskaben i evangeliet om Kristi nåde, den kan vi aldrig tage bort, uanset hvor gode og trygge rammer, der skabes. Den har til alle tider været en dårskab for mennesker og det vil den vedblive at være. Men den er også en Guds kraft til frelse for den, der har fået Jesus åbenbaret.

GENNEMGANG AF HEBRÆERBREVET II

Guds søns lidelse

I denne artikel skal vi vende os til Hebræerbrevets anden hoveddel.

II 2,5-4,13: Guds Søns lidelse.

For oversigtens skyld inddeles afsnittet i 4 dele. Indenfor hver del ser vi på udvalgte vers.

2,5-18: Guds søn - en kort tid ringere end englene.

3,1-6: Guds Søn - større end Moses.

3,7-14: Israel - et advarende eksempel.

3,15-4,13: Håbet om den kommende sabbatshvile.

2,5-18: Guds søn - en kort tid ringere end englene

Vers 5-8a.

Det var en konstant fristelse for hebræerne at ringeagte Jesus på grund af hans ydre ringhed. I stedet lå det dem nær at sætte englene højt. Forfatteren har i første hoveddel vist, at Guds søn er større end englene, og at de må give agt på Sønnen og hans ord.

Ved det lille ord "for" i 2,5 begrundes endnu en gang Sønnens storhed. Det sker gennem bestemte udtryk i Salme 8.

"Mennesket" i Salme 8 er Guds Søn. Et svagt barn. Men dette barn var under stadig bevågenhed af sin far. Det fremgår af

udtrykkene i v. 6. Faderen "husker på" og "tager sig af".

Dette menneskebarn blev ringere end englene, men kun en kort tid. Den korte tid må vi forstå som de år, hvor Guds Søn levede her på jorden som menneske. Her gik det i opfyldelse, som Esajas taler om i kap. 53,2-3. "Han skød op foran Herren som en spire, som et rodskud af den tørre jord. Hans skikkelse havde ingen skønhed, vi så ham, men brød os ikke om synet. Foragtet og opgivet af mennesker, en lidelsesmand, kendt med sygdom, én man skjuler sit ansigt for, foragtet, vi regnede ham ikke for noget."

Men netop denne ydmyge mand, smerternes mand, blev sat højt af Faderen. Det ses i Hebr 2,7 på to måder:

1. Det siges at "han blev kronet med herlighed og ære". Jesus blev netop i sin dybe fornedrelse kronet og ikke først bagefter. Jesu kors var for ham selv som menneske en pine, men Faderen så ham som ophøjet på korset. Vi kan sige, at Jesu tornekrone, symbol på tortur og lidelse, samtidig er en ærefuld kongekrone!
2. Dernæst står der, at "alt har du lagt under hans fødder". Som alt i et rige tilhører kongen, således tilhører alt den korsfæstede Guds Søn. Her i tiden er det kun synligt for troens øje, men engang, i Guds fuldkomne rige, skal det blive synligt for alle.

Vers 10

Også i dette vers understreges en frugt af det, Jesus har gjort i "den korte tid". Hele Jesu liv skal forstås under den overordnede synsvinkel, at Faderen gennem sin Søn handler med hebræerne (Abrahams efterkommere, v. 16) Sådan er det også for os. Guds frelse bliver os til del, ved at vi er i Jesus ved troen.

Centralt i v. 10 står ordet "banebryder" (jvf. 12,2). Gud fører sønner, dvs. mennesker, til herlighed gennem en banebryder. Ved at banebryderen når målet, når sønnerne målet. Jesu lidelser fører mennesker til herlighed. Jesu kors resulterer i menneskers herlighed og helligelse ved troen (v. 11).

Læg i den forbindelse mærke til, at verbet "ville" står i datid: "Når Gud ville føre ...". Der er således tale om en viljesbeslutning hos Gud i datid. Frelsen er noget, der allerede er tilvejebragt uden om hebræerne gennem en stedfortrædende banebryder.

Forfatteren beskriver dernæst, hvorledes Guds søn stiller sig sammen med sine brødre og medarvinger. Han står ikke i menighedens periferi, men i dens midte (v. 12). Menigheden lever sit liv i verden som Jesu brødre og søstre med Jesus som barmhjertig og trofast ypperstepræst til at sone folkets synder.

3,1-6 Guds Søn - større end Moses**Vers 5-6**

Ligesom hebræerne fristedes til at sætte englene højere end Jesus, fristedes de til at slippe friheden ved evangeliet og gribe til loven som frelsesvilkår. Det hørte nemlig til deres opdragelse som jøder at sætte Moses og dermed loven højt. Hvordan skulle de se på Moses?

V. 5 omtaler Moses som tro i hele Guds hus. Kristus omtales derimod som tro over Guds hus. Ved de to små ord "i" og "over" ligger hele forskellen mellem Moses og Kristus. Moses var en del af Guds hus, dvs. Guds menighed. Som mellemmand og tjener omtales han også som "vidne" om det, der engang skulle forkyndes, men som ikke var synligt endnu. Her tænkes på alt det, der kom med Messias/Kristus (jvf. Hebr 9,11 og 10,1ff). Moses skabte ikke en menighed på jord, men var en midlertidig tjener i

den. Sådan skaber loven ikke menighed. Det gør evangeliets ord ved Helligåndens kraft.

Når brevets forfatter triumferende udbryder: "Hans hus er vi ...", indlemmer han altså brevets modtagere i Guds hus. Hebræerne er en del af den Kristus-troende menighed på jord; forsamlingen af dem, Kristus viser sin troskab over for, og som han barmhjertigt tager sig af som ypperstepræst. Jesu betydning som ypperstepræst for dem kan ikke overvurderes. De kendte tempeltjenesten og ypperstepræsteinstitutionen fra jødedommen. Men den var en ordning under Moses og under lovens midlertidige fortegn. Men Kristus er deres ypperstepræst på Melkisedeks vis (jvf. Kap. 7). Gud har selv udpeget et andet ypperstepræstedømme til frelse.

3,7-14: Israel - et advarende eksempel

Læses Hebræerbrevet igennem, bliver det klart, at der løbende gives formaninger til hebræerne. Ét af stederne er her i kap. 3

Vers 12-13

Det første, vi skal mærke os, er den broderlige tone, hvormed den stærke advarsel gives: "Se til, brødre ...". Advarslen mod frafald med deres fædres eksempel, gives altså til Guds hus og Kristi brødre. Det er rammen.

I v. 12 bemærkes, at det er det vantro hjerte, der er årsagen til frafald fra Gud. Vantro er altså den ondskab, der kan føre et menneske bort fra Kristus. Hebræerne har allerede fået at vide, at deres synder er sonede. Det er således ikke deres synder, der behøver at føre dem bort fra Gud. I det øjeblik en kristen bekender sine synder og derved slipper dem, mister synden sin magt over ham. Farlig bliver synden, når et menneske foragter Guds forsoning og den nåde, Kristus tilvejebragte, da han på sit legeme bar alle vore synder op på korset.

V. 13 minder hebræerne om, at de ved indbyrdes formaninger skal hjælpe hinanden til at forblive delagtige i det, Kristus er kommet med: Syndernes forladelse. Det er farligt at synde! Men det farligste er, når synderen ikke kommer til Kristus med sin synd. Det Guds ord kalder at leve i lyset. Vil en kristen fastholde

synden, er han ikke kristen ret meget længere, men forhærdes ved et bedrag! Det var det, der skete med Israel under ørkenvandringen.

Vers 7-11

Dette afsnit er et citat fra Salme 95. V. 7 gør imidlertid klart, at salmen er Helligåndens ord! Guds Ånd har altså forfattet Salme 95 gennem et menneskeligt redskab. Derfor er salmens ord også virksomme for at advare hebræerne. Det er ikke gamle forældede ord, der kun har historisk betydning. Et godt eksempel på at de troende ikke skal lægge GT væk. Tværtimod.

Læser vi Salme 95, ser vi Herrens alvorlige advarsel til sit folk om ikke at forhærde sig som Israel gjorde i en bestemt situation under ørkenvandringen, nemlig den der skildres i 2 Mos 17. Her tales der om Refidim og folkets vandmangel. Her skaffede Herren vand af klippen til Israels folk, efter at de med deres vantrø havde fristet Gud. Stedet blev derefter kaldt Massa og Meriba (2 Mos 17,7). Efter denne hændelse vandrer folket i fyrré år i ørkenen, og hele den generation, der havde oplevet udfrielsens under, døde undervejs!

Hebræerbrevets forfatter bruger dette eksempel til at understrege, at vantrøens væsen er det samme for hebræerne som i Israels folks liv. Det var vantrøen, der førte til Guds vrede, så de ikke nåede det forjættede land.

I Israels eksempel ses vantrøen i 2 Mos 17 på følgende baggrund:

2 Mos 12: *Udfrielsens* nat på baggrund af lammets blod. Gud ville se blodet og gå forbi Israels huse.

2 Mos 14: *Overgangen* over det røde hav. Paulus kalder hændelsen "dåben til Moses" (1 Kor 10,2).

2 Mos 15: *Lovsangen* på underrets baggrund (overgangen over havet og frelsen fra Ægypten).

2 Mos 16: *Brødet* fra himlen. "Nåderegnen" der skulle være deres mad, så længe de var undervejs.

På trods af alle disse gaver foragtede Israel Herren. De betvivlede i 2 Mos 17 hans omsorg og stolede ikke på hans løfter. Det er vantrø.

Således formaner hebræerne til ikke at ringeagte Guds gode gaver i Kristus.

Du er købt med Jesu rensende blod. Det blod der dækker dig mod Guds vrede. Du er døbt, ikke til Moses, men til Kristus. Du tager del i nadveren, som er Guds himmelbrød til dig under vandringen. Du synger lovsange sammen med alle de andre til Gud. Men: Alt dette bliver ikke til frelse for dig, hvis du lader synden få frihed i dit liv. Der hvor synden får råderum, mister nåden magten over dig. Og alt, hvad Jesus har gjort for dig, kommer ikke til at gavne dig.

Det gælder om at leve i syndernes forladelse, for Jesus har aldrig givet grønt lys for synden!

3,15-4,13: Håbet om den kommende sabbatshvile

Kap. 3 slutter med en konklusion: "Vi ser altså, at det var på grund af deres vantrø, at de ikke kunne komme derind" (3,19).

Den generation, som Herren udfriede fra Ægypten, kom på grund af vantrø ikke ind i det forjættede land. Her i brevet omtales det forjættede land også som "min (Guds) hvile" (jvf. 3,11).

I det følgende (4,1-13) formaner forfatteren hebræerne til at være ivrige efter at komme ind til Guds hvile.

Kapitel 4, 1-2

I disse vers rører han ved en ængstelse, de har. Nogle iblandt dem har åbenbart haft den tanke, at når nu Israels folk under Josva faktisk kom ind i det forjættede land og der erfarede Guds hvile, og når Guds løfter om landet Israel dermed var gået i opfyldelse, ville de så ikke være kommet for sent? Ville de ikke stå udenfor løftet om Guds hvile? Sådan kan en kristen idag også tænke om sig selv: Jeg har nok forspildt mine muligheder for at være med i Guds Rige. Hvad svarer forfatteren nu på den

alvorlige bekymring? De var jo jøder. Var alle Guds forjættelser opfyldt på Josvas tid? Havde de intet håb om at opnå Guds hvile? Hans triumferende svar er: Nej! Løftet om at opnå Guds hvile står endnu ved magt. De kan virkelig gøre det, når de hører ordet (evangeliet) i tro.

Vers 6-8

I disse vers begrundes forfatteren ud fra Salme 95, hvorfor der endnu står en sabbatshvile tilbage for Guds folk - også for dem.

Vi skal nøje lægge mærke til argumentationsmåden. Hvis Gud havde ment, at Josva havde ført folket ind i Guds hvile med indtagelsen af kanaanæernes gamle land, hvorfor formaner Gud så på Davids tid folket til at give agt på løfterne og advarer den tids troende mod en vantro indstilling til Gud? Det kan jo kun være fordi Guds løfter drejer sig om mere end et geografisk område. Guds hvile er Israels land, men ikke kun det. Han ønsker at løfterne om landet og løfterne om hans velsignelse skal forkyndes for alle jøder under himlen – også dem, der skrives til i Hebræerbrevet. Ja, Guds tanke er, at løfterne til Abraham, evangeliet om syndernes forladelse skal nå ud til hedningerne også (jvf. Es 49,6: "...for at min frelse skal nå til jordens ende").

Thomas Wind f. 1962

Cand. theol. 1990. Lærer på LMH.

Vers 9-10

Med udtrykket "altså" peges der igen på en konklusion. De (og enhver som tror på Kristus) lever i forventning om en kommende sabbatshvile. Det hebraiske ord for sabbat betyder hvile.

Men nu viser v. 10 endnu et perspektiv på sabbatten.

Det slås fast, at det er muligt at være i hvilen allerede nu, selvom den troende også venter på den kommende hvile.

Bemærk udtrykket "For den, der er kommet ind..." Dette allerede at være kommet ind i Guds hvile her i tiden forbindes i v. 10 ved ordet "ligesom" med *Guds hvile* efter skabelsen på den syvende dag (se v. 4). Gud hviler altså nu! Bemærk i øvrigt at v. 4 siger, at Gud hviler på den syvende dag efter *alle* sine gerninger. Den syvende dag strækker sig fra skabelsen over tiden og ind i fuldendelsen på den nye jord.

Gud hviler altså ved sit fuldendte værk. I Hebræerbrevet knyttes Guds mål særligt til hans søns lidelse. Ved troen på ham når et menneske til Guds mål.

"For når Gud, for hvis skyld alle ting og ved hvem alle ting er til, ville føre mange sønner til herlighed, måtte han føre banebryderen for deres frelse til målet gennem lidelser". Guds hvile er altså knyttet til det slagtede lam, Kristus.

Vakthed og moderne samfundskultur

40

Af Peter E. Nissen

I efteråret 2005 arbejdede jeg på et forskningsprojekt på Dansk Folkemindesamling om sang- og musikkulturen i Københavns *Kristelig Forening for Unge Mænd (KFUM)* omkring år 1900. Kendere af missionsforeningernes historie vil vide, at Københavns KFUM med lederen Olfert Ricard (1872-1929) i spidsen skilte sig ud fra provinsens KFUM ved at give det kulturelle større plads i foreningen. Dette medførte en grundlæggende konflikt med *Den kirkelige Forening for Indre Mission (IM)*, som med tiden tog til og kulminerede med et brud i det symbolske jubilæumsår 1978 – 100 år efter den første KFUM-forenings fødsel.¹ I det følgende vil jeg gå nærmere ind i historien med henblik på denne spænding og derfra uddrage nogle perspektiver, som vi kan bruge i dag.

Den samtidige problemstilling

Olfert Ricard blev ansat som KFUM's første sekretær i københavnsafdelingen i 1896 og kom til at præge den på afgørende måde. Han var præget af det anglo-amerikanske *Young Men's Christian Association (YMCA)* og ønskede parallelt med den kristne forkyndelse at gøre KFUM til en bredere dannelsesforening: dvs. at give de unge mænd det, man kunne kalde en god borgerlig opdragelse. Der blev indført foredrag i foreningen om diverse kulturelle emner så som udenlandske rejsebeskrivel-

ser eller om det nationales betydning. Dertil kom et organiseret sportsarbejde, som eksisterer den dag i dag. Det medførte en konflikt med lederne i IM, der ønskede, at ungdomsforeningerne skulle fastholde fokus på forkyndelsen om omvendelse og frelse med opmærksomheden rettet mod livet efter døden. Både IM's stifter Vilhelm Beck og det indflydelsesrige bestyrelsesmedlem Harboørepræsten Carl Moe (som blev landskendt på grund af sin hårde begravelsesprædiken i forbindelse med en drukneulykke i 1893) var bange for, at verdslighed og udvanding af det kristne liv skulle blive konsekvenserne. Beck påpegede, at åndelig opbyggelse i snæver forstand skulle være det primære. Det andet kunne de unge lave i fritiden på egen hånd. Ellers ville det verdslige hurtigt kunne få alt for stor opmærksomhed. Forsøg på at missionere ved hjælp af verdslige midler ville være selvmord.

Det er vigtigt at forstå københavnernes prioritering i lyset af de ændrede vilkår, som bylivet gav de unge. Ricard stammede selv fra en veluddannet borgerslægt, og for ham var det naturligt at færdes i Københavns kulturliv. For de unge fra de mindre samfund i provinsen derimod, kunne mødet med storbyen udvikle sig i flere retninger. Dels kunne der ske et frafald fra kristentroen ved at de kom i verdsligt selskab på kroer, caféer og lignende. Dels kunne de blive åndeligt forvirrede af at møde forskellige livsopfat-

telser og levemåder i forhold til livets store spørgsmål. Det var i København i tiden omkring år 1900, at oprøret mod den hidtidige kristelige kultur rigtig tog til. Linjen i Københavns KFUM var et forsøg på at give de unge et åndeligt ståsted og samtidig imødekomme deres behov for tidsfordriv og fællesskab efter en hård arbejdsdag. Ricards kendte og stærkt udbredte vejledningsbog for de unge mænd *Ungdomsliv* (1905) er hans forestilling om, hvordan de unge mænd kunne blive gode kristne og dannede borgere.

Ricards kurs havde dog også med (ud)dannelsesspørgsmålet at gøre. I det moderne samfund hører uddannelse og kritisk sans sammen. Allerede dengang var et vigtigt element i en videregående uddannelse evnen til at være kritisk mod det bestående, og studerende blev belønnet for evnen til at tænke i nye baner. Københavns KFUM's arbejde (ikke mindst den del der havde med studerende at gøre) var et forsøg på at imødekomme de veluddannede. Det var der også en forståelse for i IM. Selv Carl Moe, som var en af Københavns KFUM's hårdeste kritikere, erkendte, at var man for restriktiv overfor de veluddannede, kunne det give bagslag i forbindelse med ungdomsarbejdet i byerne.

Vækkelsesbevægelsernes vilkår i en moderne verden

Set i et teologisk perspektiv er det vækkelsernes pilgrimstanke, der støder imod en optimistisk dannelsesstanke. På den ene side er det opfattelsen af, at vi som kristne er pilgrimme i forsagelse på vej bort fra verden og dens kultur mod Himmelen (jf. C.O. Rosenius' *Jeg er fremmed, jeg er en pilgrim*, Åndelige Sange og Salmer nr. 617). På den anden side er det lærde og politikeres optimistiske tro på, at man ved hjælp af uddannelse og videnskab kan ændre verden frem mod paradisiske tilstande.

Det er mit indtryk at denne 'babelstårns-tænkning' (jf. 1 Mos 11,1-9) på trods af to verdenskrige er blevet kraftigt styrket med tiden – i det mindste er overbevisningen om kristendommens fallit og bekæmpelsen af den blevet stærkere. Københavns KFUM forsøgte at tage kampen op mod de kristendomsnedbrydende kræfter i samfundet, men fejlede. Samtidig med at arbejdet efter Ricard stivnede i en usund helliggørelseslære med vægt på moral og stræben mod et perfekt liv, fik verdslig under-

holdning større og større plads.² Det endte med at foreningens ungdomsarbejde ikke kunne opretholdes, og den store "Borg" ved Nørreport Station måtte sælges i 1966.

Kulturhistorikeren Hanne Sanders har i en afhandling påpeget, at vækkelserne opstod som modkultur til samfundets sekularisering.³ Mens kirken og samfundet blev præget af moderne verdslig tænkning, opstod vækkelserne som en protest og en besindelse på den personlige tilegnelse af troen på Bibelens budskab. Set i det lys er en af de største trusler mod vækkelsesbevægelserne tilpasningen til det moderne verdslige samfund. For så har bevægelserne ingen berettigelse. Her har vi noget at lære af Københavns KFUM's historie. Samtidig ligger der også i Hanne Sanders' pointe, at vækkelsesbevægelserne selv er en del af den moderne udvikling mod en individualisering og privatisering af troen i forhold til samfundet.

For mig at se er her en vanskelig balancegang. De kristne, der føler sig forpligtede på en klassisk bibelsk funderet kristendom, er i dagens Danmark et mindretal, hvis accept ofte afhænger af, at man holder sin tro og sine synspunkter for sig selv. Her er det en stor udfordring ikke at lade sig friste til tilpasning for dermed at undgå verdsliggørelse. I mødet med den nytilkomne synlige muslimske kultur bliver det tydeligt, i hvor høj grad vi har tilpasset os disse vilkår. Selv internt i vækkelsesbevægelserne kan det være svært at tale sammen om det kristne liv. Her er vi blevet præget af tidens udelukkelse af kristendommen fra det offentlige rum, og denne privatisering af troen foregår parallelt i vore egne forsamlings. Løsningen kunne være at besinde sig på, at vi ikke længere kan læne os op ad idéen om, at Danmark er et 'kristent land', men ligesom oldkirkens menigheder og de forfulgte kirker i udlandet, må vi betragte os som et mindretal, der står for en modkultur i forhold til det bestående. Som en del af dette må vi arbejde aktivt på ikke at gøre troen til en privatsag, men at gøre vore kredse, menigheder, bibelkredse m.m. til åbne og trygge fællesskaber, hvor vi skaber plads til det personlige vidnesbyrd og samtaler omkring det praktiserende trosliv.

Spændingen mellem det kulturåbne og det forsagende er i dag mindst ligeså aktuel som tidligere, og også i dag er det svært at løse. Det er heller ikke blevet lettere, efter at mange med

missionsk baggrund får sig en længerevarende uddannelse. Tidligere forsøgte man sig med skarpe skel i forhold til den verdslige verden med forbud mod at gå i teatre, biografte og læse verdslig litteratur og ugeblade. Selvom dette forsøg på at forhindre verdslighed i de kristne forsamlinger udsprang af en sympatisk frygt for frafald, spillede det fallit, dels fordi det ofte endte i hykleri og moralisme, dels fordi fjernsynets indtog i de kristne hjem gjorde forbudene meningsløse.

For mig at se er der især to aspekter at besinde sig på i forhold til det kulturelle. Det ene er at kende den moderne kulturs trang til oprør mod og nedbrydelse af det bestående, før man vælger at bruge elementer derfra i menighedens tjeneste. Det betyder ikke nødvendigvis, at forandringer ikke er mulige, og at man ikke kan bruge moderne erfaringer i tjenesten. Men som en vigtig del af det at overleve som kristne i en moderne oprørsk verden er det væsentligt at være bevidst om at fremelske nådegaven til at bedømme kulturen og ikke mindst den åndelige virkelighed bag.

For det andet fylder underholdning tilsyneladende meget i en moderne kultur. For de unge mænd i storbyen opstod der en fritidskultur, som KFUM forsøgte at forholde sig til.⁴ I dag har vi mere fritid end tidligere, og fjernsynet bugner af underholdningskultur. Vel er der ikke noget i vejen med at slappe af med noget underholdning en gang imellem, men hvis den grundlæggende tilgang til kunst og kultur bliver, at den bare skal fylde fritiden ud og være afslappende (dvs. tankegangsnedsettende), kan det føre til et ukritisk masseforbrug, som kommer til at tage plads fra det åndelige fællesskab med Gud og mennesker.

Mulig løsning

Som en samlende faktor mellem vækkelseskristendom og en positiv brug af kultur ligger kendskabet til god kristen opbyggelig kunst. Her behøver man ikke at forfalde til dårlig kvalitet, da der efterhånden findes meget god kristen litteratur, kunst og musik at vælge imellem. Samtidig er det vigtigere end nogensinde at være kritisk overfor den verdslige kunst og kultur, som konstant møder os. Her har de veluddannede modne kristne et særligt ansvar. Netop med deres kendskab til både opbyggelig og ned-

brydelig kunst og kultur kan de bruges som rådgivere til at finde vejen mellem afvejene.

Et andet vigtigt aspekt er, at vi som menighed opmuntrer hinanden til at være den selvhævdende kultur, som vi er skabt til at være. I stedet for altid at spejle os selv i forhold til en verdslig kultur, kunne vi med fordel være bevidst om den genskabte evne til at kultivere, som vi som kristne har fået. Gud kan gennem os skabe modkultur. Det handler her ikke om at isolere sig fra verden, men at være lys og salt i vores dagligdag med de gøremål, vi er sat til at gøre – at gøre vores arbejde på en kristen ansvarlig måde. Det er ikke først og fremmest et spørgsmål om at være missionær på en bestemt måde på arbejdspladsen, men, gennem vores kristne måde at arbejde på, at skabe kultur efter Guds vilje.

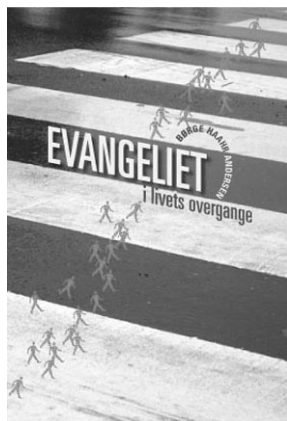
- 1 For fremstillinger af KFUM's historie vil jeg henvise til to bøger af Elith Olesen, som kan kaldes Danmarks uofficielle ekspert på området. Det drejer sig om *Børn og unge i dansk kirkeliv*, København 1958 samt *Der stod et vejr fra vest*, København 1997. Sidstnævnte handler specifikt om Københavns KFUM og Olfert Ricard.
- 2 Se Kurt E. Larsen: *Vækkelser og vækkelsesforkyndelse i "de gode gamle dage" (1860-1914)*, Budskabet 5/2005, s. 8f.
- 3 Hanne Sanders: *Bondevækkelse og sekularisering*, Stockholm 1995.
- 4 Nogle af disse problemstillinger er løbende blevet diskuteret i arbejdet. Jeg kan i denne sammenhæng anbefale artikelsamlingen *Ungdomsarbejdet og det kulturelle* (redigeret af Svend E. Jakobsen), der blev udgivet som bind 10 af KFUM & KFUKs lederarbejdsserie i 1962. På trods af alderen er mange af bogens temaer stadig aktuelle.

Peter E. Nissen f. 1976
Mag.art. i musikvidenskab 2005.
Lærer på LMH i foråret 2005.

Evangeliet i livets overgange

Børge Haahr Andersen
LogosMedia 2005
176 sider, 198 kr.

Forfatteren, der nu er rektor på Dansk Bibel Institut, skriver på baggrund af over 10 års erfaring som præst, om det han kalder livets overgange. Det er passager knyttet til fødsel, pubertet, ægteskab og død. I disse overgange passerer de fleste danskere kirken. Overgangene markeres ved ritualer i forbindelse med dåb, konfirmation, vielse og begravelse.

I indledningen spørger forfatteren, om det overhovedet er muligt at skabe et meningsfuldt møde og en fælles platform mellem kirkens 2000 år gamle budskab og postmoderne danskeres situationsbestemte behov, og om man kan forestille sig, at kirkens møde med mennesker i livets overgange kan udvikle sig til et møde med mennesker i livets hverdag?

Dette overordnede spørgsmål løber som en rød tråd og et stort ønske igennem hele bogen. Bag ønsket ligger et stærkt kald til at nå ud med evangeliet til sekulariserede danskere.

Fokus sættes på at nå og fastholde det markante flertal, der kun benytter kirken i forbindelse med livets overgange.

Der berettes om udviklingstendenser og forskydninger i forståelsen af kirkens

opgave i forbindelse med livets overgange. Der skrives om hvad ritualer kan bidrage med og om målet: Fra lejlighedsvist til regelmæssigt fællesskab i kirken.

Indledningen følges af mere detaljerede gennemgange, analyser og vurderinger opdelt på kapitler om hver af de 4 livsovergange. Der er gode eksempler og forslag til, hvad der kan gøres for at fastholde de nævnte lejlighedsvis brugere af kirken. Der skrives om det bibelske syn på det berørte emne. Her kommer forfatterens bibeltro grundlag klart til udtryk.

Der afsluttes med opsamlende epilog, spørgsmål til studiekredsdrøftelse, noter og litteratur til videre fordybelse.

”Det er vigtigt, at vi som kristne og kirke slår følge med det enkelte menneske for at forkynde det budskab, der kan give den enkelte evigt liv ved troen på Jesus Kristus. Vi skal bruge det gunstige øjeblik og forkynde evangeliet til mennesker i livets overgange”, siger Haahr Andersen

i bogen. Det er vanskeligt at være uenig i. Bare der var flere, der holdt sig det for øje i den rummelige folkekirke. Man kan spørge: Hvor længe mon det fortsat kan lade sig gøre? Men det er jo en anden sag.

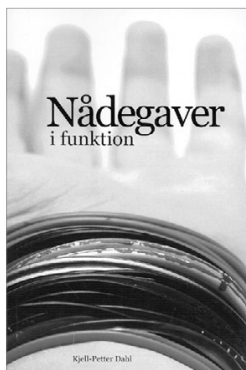
Bogens emne er godt behandlet, det er aktuelt og vedkommende. Der er meget at tænke over – selv om man ikke er teolog. Det beroliger mig dog lidt, at målgruppen ikke blot er teologer og præster, men alle der vil, at den kristne tro skal spille en aktiv og vedkommende rolle i menneskers liv. Og det sker jo også uden for kirkens rum.

Børge Haahr Andersen har gang i noget vigtigt. Der er udbytte – også i de kompakte afsnit.

Bogen må være obligatorisk læsning for præster og teologer, der har tingene inde på livet. Menighedsrådsmedlemmer bør selvsagt gå i gang. Andre burde tage sig sammen til at læse den, uanset forside ikke ser specielt indbydende ud.

At Logosmedia står som udgiver af en bog af denne kategori overrasker, men det skal de ikke have utak for.

Bogen anbefales.

Nåde-gaver i funktion

Kjell-Petter Dahl

Credo 2005

128 sider, 125 kr.

Som en, der har oplevet den karismatiske vækkelse, ofte på meget nært hold, siden sidst i 60'erne, både her i vort land og i Norge, har jeg måttet tage stilling til den. Det er først og fremmest sket gennem Skriften og dernæst gennem den gode litteratur og forkyndelse som bl.a. KFS har udgivet og formidlet gennem prædikanter som: Øivind Andersen, Bo Giertz, Jens Jørgen Rasmussen, Erling Utnem, Flemming Frøkjær-Jensen, Leif Andersen, Frederik Wisløff, Niels Ove Vigilius og Carl Frederik Wisløff. Gennem deres lutherske forkyndelse i tale og skrift har de vist, hvad sund karismatisk vækkelse er. På den baggrund vækker det forundring, at KFS gennem bogen *Nåde-gaver i funktion* formidler et opgør med Carl Frederik Wisløff (CFW), som står for den samme åndelige linie som de ovenfor nævnte.

Jeg har sat mange spørgsmålstejn ved synspunkter i bogen, men af pladshensyn peger jeg her kun på få af dem.

Kjell-Petter Dahl (KPD) skriver på side 21, at indenfor rammen af konservativ teologi er yderlighederne i læren om Helligåndens virke repræsenteret ved Ole Hallesby og Carl Frederik Wisløff. KPD skriver, at han har haft stort udbytte af at læse CFW's trosræle, *Jeg ved på hvem jeg tror*, men at han opdagede, at han alligevel savnede noget. "Det gik efterhånden op for mig, at Wisløff overhovedet ikke nævner den tredje trosartikel og Helligånden, når han skriver om kristenlivet. Vi hører ikke et eneste ord om Åndens gaver og Åndens udrustning til tjeneste – hvilket Det Nye Testamente ellers er meget optaget af." (s. 22)

Enten har KPD ikke læst hvad CFW skriver, eller også omgås han sandheden letfærdigt. *Jeg ved på hvem jeg tror* kom første gang i 1946, så CFW var på banen længe før den nyere karismatiske vækkelse nåede Norge og Danmark efter dens gennembrud påskedag 1960 i en forstadsmenighed ved Los Angeles. Jeg

bringer her et citat fra bogen, som viser at CFW tror, hvad Skriften siger om Åndens gaver og Åndens udrustning til tjeneste:

"Her er det på sin plads at nævne de nådegaver, som Gud har udrustet sin kirke med. For at dygtiggøre sin menighed til tjenesten giver Gud dens lemmer forskellig åndelig udrustning. Han sørger for, at menigheden rummer folk, som er i stand til at udføre de forskellige tjenester ..." (*Jeg ved på hvem jeg tror*, 2.udg. 1989, s. 155)

Det vil blive for langt at citere det hele, men enhver kan slå efter. Desuden anbefales afsnittet: "Hvad er profetisk tale?" (*Udvælgelsen i Kristus*, s. 62f) og andagtsbogen *Dagligt brød* s. 241f, som viser at han har syn for nådegaverne.

Videre skriver KPD: "Ganske vist siger Wisløff i et foredrag, at han ikke har noget imod nådegaverne (...) Alligevel får vi ved læsningen af Wisløff det indtryk, at det kun var apostlene, der havde et direkte personligt forhold til den tredje person i treenigheden, og at dette ikke er opråeligt for andre... Desuden skriver han [CFW]: 'Der findes ikke nogen befaling i Bibelen, som går ud på at få en ny åndsoplevelse. Der står ganske vist 'Lad jer fylde af Ånden' i Ef 5,18, men dette er ikke nogen ordre – det er en venlig tilskyndelse'." (s. 22-23)

Her blander KPD tingene sammen, for har man læst sammenhængen i CFW's

foredrag, er man ikke i tvivl om hvad han mener. CFW fremsætter nemlig fem teser hvoraf nr. 2 er: "Det blir ikkje skjelnet rett mellom lov og evangelium hvis man sier at frelse er en ting og Åndens dåp noe helt annet." (*Lov og evangelium*, 1975, s. 9)

Den åndsoplevelse som CFW altså tager afstand fra, er, at frelste mennesker søger den såkaldte "Åndens dåb oplevelse."

Derimod tilskynder han os til, at vi lader Den Hellige Ånd fylde os. Det betyder, at Ånden, som vi fik, da vi kom til tro, får lov at fylde mere i os – får mere plads i os – får mere rådhed over os.

Videre skriver KPD: "Man kan få det indtryk, at han opfatter loven som drivkraften bag vores forhold til andre mennesker – ikke Helligånden. Han [CFW] skriver: 'Loven derimod skal sigte på mine pligter og mine opgaver. Den skal tale til mig om mit arbejde, mine familieforhold, mine naboerforhold - ja, den skal tale alvor til mig om mig om alle medmenneskelige relationer. Her skal der ikke findes noget som helst evangelium!'" (s. 23)

Hertil spørger KPD: "Hvad så med de hjerter, der flyder over i tjenesten for andre mennesker - nemlig dem Jesus hentyder til i Johannesevangeliet: 'Den, der tror på mig, skal det gå som Skriften siger: 'Fra hans indre skal der rinde strømme af levende vand.' Det sagde han om den

ånd, som de, der troede på ham, skulle få.' (Joh 7,38)." (s. 23-24)

KPD har åbenbart ikke forstået eller læst tese 4 i samme hæfte af CFW: "Loven skal forkynnes med tanke på mine daglige plikter og mitt ansvar som menneske og kristen, evangeliet skal forkynnes med tanke på min samvittighets forhold til Gud." (*Lov og evangelium*, 1975, s. 13)

Videre skriver CFW: "Mellom Gud og meg skal jeg som troende kristen ikke ha noe annet enn Jesus og hans fullbragte verk (...) Loven derimot, den skal sikte på mine plikter og mine oppgaver. Den skal få tale til meg om jobben min, om mine familieforhold, mine naboerforhold - ja, den skal få tale alvor til meg om alle medmenneskelige relasjoner. Der skal det ikke finnes noe slags 'evangelium!'" (*Lov og evangelium*, 1975, s. 14)

For os, der har læst Carl Frederik Wisløff's skrifter, kendt ham, samtalt med ham, været vidne til hans urokkelige tillid til Skriften, kampen for den og hans livsforløb, er der et ord fra Skriften, som passer på ham:

"Tænk på jeres ledere, som har talt Guds ord til jer, betragt udfaldet af deres livsløb og efterlign deres tro." (Hebr 13,7)

Et par andre eksempler skal nævnes:

Som kendetegn på åndsfulde skriver KPD, at han før et møde havde diarré og

så bad de om, at han måtte få forstoppelse. Kommentaren fra en af hans medarbejdere var: "Du må indrømme, at du ikke var helt ædru i aften Kjell-Petter." (s. 26) Et andet tilfælde af Åndens fylde oplevede han på vejen hjem fra et sommerstævne. På en tankstation måtte han beherske sig voldsomt for ikke at vidne og prise Gud overfor tankpasseren. En af passagererne i bilen sagde bagefter: "Du kunne godt have gjort det, for ham, der ejer benzinstationen, er formand i Indremissionen her." (s. 26)

Det tenderer til det platte at tage sådanne bemærkninger med i en bog om nådegaverne – eller er det mig, der ikke forstår den åndelige opbyggelse i dem?

Jeg faldt over et par sider, hvor KPD omtaler sig selv; "jeg," "mig" og "mit" 19 gange (s. 27), og 26 gange (s. 120). Det gælder desværre også mange andre sider i bogen. Jeg har derfor indtryk af, at KPD prøver at bevise sine synspunkter med sine egne oplevelser. Men det er ikke vore oplevelser der bekræfter Guds Ords sandhed!

Bogen kan ikke anbefales, selv om der også er bibelsk sund lære i den.

Sammenblandingen af bibelsk og ubibelsk lære skaber forvirring og uklarhed.

Gudsbilledet i fortid og nutid

Forlaget Kolon, 2005
Menighedsfakultetet
89 sider, 70 kr.

I kølvandet på Grosbøls bog "En sten i skoen" blev der i foråret 2004 holdt en række foredrag på Menighedsfakultetet (MF) i Aarhus. De foreligger nu på tryk. Meningen er ikke at forholde sig til Grosbøl, men at grave et spadestik dybere ved at se på gudsbilledet i lyset af den bibelske åbenbaring og ved at overveje og reflektere over mødet mellem det kristne gudsbillede og den verden, vi lever i.

Foredragene er holdt af teologer, for teologer og studenter på MF. Når så Budskabet anmodes om at anmelde bogen, må det være fordi man mener, at de bør nå ud til en større kreds.

Da jeg startede på læsningen, slog det mig på et tidspunkt, at der var så mange trykfejl - indtil jeg så, at de to første foredrag af Aksel Valen-Sendstad er skrevet på norsk; men altså et let forståeligt norsk, som ikke bør afskrække nogen fra at læse bogen.

Det første kapitel gennemgår de sidste 200 års gudsbegreber, og da det indeholder en del fremmedord, vil jeg anbefale ikke-teologer at springe det over - evt. læse det senere - ellers går det nok ud over lysten til at fortsætte læsningen.

Andet kapitel om Guds uforanderlighed er noget lettere tilgængeligt. Hvordan kan Gud vredes og angre og alligevel være uforanderlig? Vil vi prøve at forklare Guds væsen, kommer vi let til at sløre og svække billedet af Gud. Gud og hans sandheder er fornuftsirriterende, fordi vi ikke kan gennemskue dem og forene dem med vor naturlige tænkning. Vi må bøje os for, at Guds tanker er højere end vore tanker. I forhold til beskrivelser, der bruges om mennesker, ligger der ofte en lidt anden og større betydning i ordene, når de bruges om Gud.

Peter V. Legarh skriver om Guds åbenbaring i Jesus Kristus og den betydning det har for det kristne gudsbillede. Man kan ikke tale om Gud uden at tale om Jesus. For Paulus er Gud ikke en upersonlig Gud og noget abstrakt, men han fremstiller Gud som en dynamisk virkelighed.

Leif Andersen skriver om Gud og det onde. Kristendommen er den eneste religion, der aldrig har kunnet løse det ondes problem teologisk. Andre religioner mener at have gjort det og ser det ikke som noget problem. Leif Andersen

prøver at vise, hvor svært det kan være for os at forstå hvem og hvad Gud er. Han er på mange måder ubegribelig men også kærlighed, og det er den, der styrer hans handlinger.

"Giver talen om Gud mening i dag?" spørges i sidste kapitel, skrevet af Kurt Christensen. Det kommer an på, hvad vi lægger i ordet Gud og hvilke mennesker, der stiller det spørgsmål.

Som nævnt er bogen skrevet af teologer. Hvis ikke-teologer skal have udbytte af bogen, ville det lette tilegnelsen og forståelsen, hvis den blev forsynet med en ordforklaring til det - trods alt begrænsede - antal fremmedord, der findes i den.

Kan bogen så anbefales? Ikke uden videre til alle. Men for den, der vil tage sig tid til at læse den og arbejde lidt med den, mener jeg, at den absolut er et studie værd. Jeg tror, at den vil give læseren en større forståelse af og syn for, hvor stor og ubegribelig Gud er, men også hvor nærværende og virkelig han - og dermed Guds kærlighed - er, den kærlighed der styrer hans handlinger med os.

Slaget om 6

Bill Perkins og Randy Southern

Credo Forlag 2005

I samarbejde med LogosMedia

133 sider, 145 kr.

Det var den kendte amerikanske komiker Groucho Marx som i sin tid udtalte de nu sagnomspundne ord: "Jeg tror, sex er kommet for at blive". Jeg tror, manden har ret, og derfor vil der til stadighed være et behov for kristne bøger, som kan vejlede og retlede kristne, som ønsker at have og udleve en kristen seksualmoral. Det har igennem tiderne ført til en del udgivelser om emnet, og man kunne måske forledes til at tro, at emnet hermed var udtømt. Men det er det ikke og derfor er jeg glad for, at denne bog nu foreligger på dansk. Fordi her, i denne bog, oplever jeg for første gang, at en forfatter (jeg ved godt, der er to, som har skrevet den) tør sige tingene ligeud og sætte

ord på nogle af de følelser og lyster som nu engang optræder dagligt i mange af vi mænds liv. Der bliver ikke fejlet noget ind under gulvtæppet, og mange vil sikkert kunne genkende sig i de mange eksempler og situationer, som forfatterne rundhåndet deler ud af fra deres egne liv. Jordnær er det ord jeg oftest har skrevet ude i margen og meget større ros kan en handlingsorienteret bog vel næsten ikke få? For sigtet med bogen er nemlig at hjælpe især unge fyre/mænd til at leve seksuelt rent i en gennem-pornificeret tid, hvor man anerkender seksualitet som en gudgiven gave, der ikke skal leves helt ud før ægteskabet. Og her synes jeg bogen har meget godt på hjerte, som bør finde en stor udbredelse indenfor vor bevægelse. Dels som en hjælp til at bryde tabuet om sex og dels for at vise at vi ikke er berøringsangste overfor samtiden. Så derfor vil jeg varmt anbefale denne bog til alle – og det både piger/kvinder/fyre/mænd, da jeg ikke tror, vi mænd har patent på seksuelle fristelser.

Men – for der er altså et men. Det, jeg her ovenfor har skrevet, synes jeg kun gælder for de første 72 sider af bogen. De resterende små 50 sider har jeg det lidt mere svært med. Forfatterne vil her prøve at give nogle gode råd og tips til at leve rent – og jo, nogle af rådene er vir-

kelig gode. Men undervejs bliver det hele blandet sammen med en teologi, som jeg synes sætter fokus på mig som menneske og mine muligheder som måden, hvorpå jeg kan sejre over synden. Med andre ord savner jeg mere syn for den virkelighed, at når jeg som synder kommer til kort, så dækker Jesu tilgivelse mig fortsat, så sandt jeg lever i troens fællesskab med ham. At vandringen her på jord vil ske i spændingen mellem allerede og endnu ikke, når det handler om sejr over synden i mit liv. I bedste fald er blandingen forvirrende og forplumrende, i værste fald optræder her en teologi som ikke er genuin luthersk (hvilket man måske ikke kan forvente af en ikke-lutheraner, men alligevel). Og uanset hvilken vinkel af de 2 her nævnte, man lægger over bogen, synes jeg, resultatet bliver problematisk. Når emnet er så aktuelt som dette, bør vi give de teologisk bedst funderede svar og her kommer bogen efter min mening til kort.

Konklusionen må derfor være, at man skal læse cirka halvdelen af bogen og så derefter stille den op på hylden og i stedet søge i andre bøger efter bedre teologisk funderede svar på den moderne seksualitets udfordringer til os som kristne.

Kirkekig

– evangelisk luthersk frikirke 150 år

Vagn Lyrstrand (red.)

Kandake Forlag 2005

71 sider, 70 kr.

Kirkekig er et lille jubilæumsskrift, der i seks artikler fortæller om Den evangelisk-lutherske Frikirke. Selv om frikirken er gammel, er den formodentlig lidet kendt uden for den snævrreste kreds. Dette skyldes vel både kirkens lidenhed og dens reserverede holdning til samarbejde med det øvrige kirkelige landskab i Danmark.

Vil man gerne have et indblik i dens hjertesager og historie, er dette hæfte en glimrende introduktion. Hæftet giver også et klart indtryk af, hvad der er fælles for os, og hvor vandene skiller.

Jeg vil beskrive frikirkens hjertesager med to ord: *Forkyndelsen* og *gudstjenesten*.

Gudstjenesten beskrives som centrum i menighedens liv (s. 24). Det ser vi på flere måder: Først og fremmest skyldes det *forkyndelsens centrale placering* som det genfødende

middel. Forkyndelsen er præget af glæde over og respekt for Guds Ord og en klar forståelse for at dele Guds Ord ret i lov og evangelium. Alt peger hen på Jesus som den korsfæstede, herunder sakramenter, liturgi, sang og musik.

Forkyndelsen ligger *alene* hos den rettelig kaldede præst. Der er ingen plads til lægprædikanten. Det almindelige præstedømme består i, at tilhørerne efterfølgende går ud og gør gode gerninger og vidner for deres næste. Denne forståelse af præsten som indehaver af alle lære- og hyrdeembeder, forstår jeg ikke. I NT er der nævnt adskillige lære- og hyrde-nåde-gaver, og flere hyrder omtales i f.eks. efesermenigheden. Hvad er i øvrigt forskellen på præsten og lægprædikanten? Er det uddannelse? Er det ånd, eller hvad?

Den nære afstand

- at være pårørende til en depression

Jens Chr. Meldgaard

Unitas Forlag 2006

63 sider, 128 kr

Af Ebbe Kaas

Depression er blevet en af vor tids store folkesygdomme. Depression menes at ramme fire til fem procent af befolkningen. Det vil sige, at omkring 200.000 danskere lider af depression, og hver femte dansker vil på et tidspunkt i deres liv udvikle symptomer derpå.

Bogens styrke er, trods dens størrelse på blot 63 sider, at den formår at give en del oplysninger om sygdommen og gennem bidrag fra fire pårørende til en depressiv ægtefælle, at beskrive dagligdagen, livet og tilværelsen, sorger og glæder i den eller de perioder, hvor et familiemedlem er ramt af en depression. Bogen giver en fin indsigt i de spørgsmål, som pårørende naturligt stiller sig selv: Burde man ikke tidligere have set, at noget var galt? Hvad med alle bekymringerne? Bliver hverdagen den samme igen?

Bogens svaghed er, at der ikke tales om Gud, menighedssammenhæng, det kristne fællesskab og andre forhold, som kan bære med i en svær og vanskelig tid – dette kunne vel forventes af en bog udgivet på Unitas Forlag?

En fin, enkel og oplysende bog om en sygdom, der trods den store udbredelse, stadig kan opleves som et tabu.

Udgivet af:
Luthersk Missionsforening
Industrivænget 40
3400 Hillerød
Bladnr. 91883

Returneres ved varig adresseændring

BUDSKABET 3 | 2006
TEMA | KARISMATIK I DAG